

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
katedra geografie

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MULTIMEDIÁLNÍ VÝUKOVÝ PROGRAM PRO
VÝUKU EVROPY NA 1. STUPNI ZŠ

ANOTACE

Název diplomové práce:	Multimediální výukový program pro výuku Evropy na 1. stupni ZŠ
Klíčová slova:	Evropa, státy sousedící s Českou republikou, výukový program, hypermediální program, Smart Board, interaktivní tabule
Pracoviště:	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie
Autor:	Martina Vokounová
Studijní obor:	Učitelství pro 1. stupeň ZŠ + Učitelství anglického jazyka pro 1 stupeň ZŠ
Vedoucí diplomové práce:	Mgr. Stanislav Kraft

Téma:

Tato diplomová práce nese název Multimediální výukový program na 1. stupni ZŠ. Tento program je určen pro výuku vlastivědy v 5. ročníku a zaměřuje se na okolní státy České republiky. Diplomová práce byla vytvořena v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem, dále potom Školním vzdělávacím programem a Ročním tematickým plánem Základní školy Grunwaldova v Českých Budějovicích, kde byl program následně použit a prezentován dětem. Část Geografická charakteristika území je rozdělena do čtyř celků, jenž jsou věnovány konkrétním státům a obsahují podkapitoly jako Poloha, Geografická charakteristika a Socio-ekonomická charakteristika. Součástí diplomové práce je také multimediální program. Každý stát v tomto programu je prezentován jednou osobností pocházející z daného státu. Výukový program obsahuje také interaktivní úkoly, které napomáhají k lepšímu zapamatování nových informací a hravou formou také zjišťují množství memorované látky. Výukový program je možné použít s tabulí Smart Board, ale i na samostatných počítačích.

ANNOTATION

Name of the diploma thesis:	A multimedia Educational Programme for Teaching European Geography at Primary School
Key words:	Europe, states surrounding the Czech Republic, educational programme, hypermedia programme, Smart Board, interactive board
Work place:	University of South Bohemia in České Budějovice, The Pedagogical Faculty, Department of Geography
Author:	Martina Vokounová
Subject:	Teaching for the first degree of Primary school and Teaching of English language for the first degree of Primary school
The supervisor of the diploma thesis:	Mgr. Stanislav Kraft

Topic:

The diploma thesis is called A Multimedia Educational Programme for Teaching European Geography at Primary School. It includes also a CD with the programme that is focused on the educational process of Homeland Studies in the fifth class and describes the states neighbouring with the Czech Republic. The diploma thesis was made in accordance with the Educational Framework Programme, the School Educational Programme and the Year Thematic Plan for the teaching of Homeland Studies in the fifth class from Grunwaldova Primary school in České Budějovice, where the programme was used and presented to children. The part called Geographical characteristics is dividend into four parts that describe concrete states and contain chapters such as Location, Hydrological conditions, Industry, Socio-Economical characteristics, History etc. A part of the diploma thesis is the educational programme. Each state in this programme is presented by a personality born in that state. The educational programme also includes interactive tasks for children that facilitate learning new information. It is possible to use this programme in connection with the Smart Board (interactive) Board, but there is an opportunity to work with this programme on computers too.

Obsah

1	Úvod práce	10
1.1	Úvod	10
1.2	Cíl	10
2	Rozbor literatury	11
2.1	Odborná a populárně naučná literatura	11
2.2	Dětská a populárně naučná literatura	15
2.3	Didakticko-metodická literatura	16
3	Metodika práce.....	22
3.1	Multimediální výuka	23
3.2	Interaktivní tabule.....	24
3.3	Historie používání interaktivních tabulí.....	26
4	Geografická charakteristika našich sousedních států.....	28
4.1	Spolková republika Německo	28
4.1.1	Poloha Německa	28
4.1.2	Fyzicko-geografická charakteristika Německa.....	29
4.1.2.1	Geomorfologická charakteristika	29
4.1.2.2	Hydrologická charakteristika.....	30
4.1.2.3	Klimatická charakteristika	31
4.1.2.4	Fauna a flóra	32
4.1.3	Socio-ekonomická charakteristika Německa.....	32
4.1.3.1	Obyvatelstvo	32
4.1.3.2	Zemědělství	33
4.1.3.3	Průmysl	34
4.1.3.4	Doprava	35
4.1.4	Cestovní ruch Německa	35
4.1.5	Historie Německa	36
4.2	Polská republika	39
4.2.1	Poloha Polska	40
4.2.2	Fyzicko geografická charakteristika Polska	40
4.2.2.1	Geomorfologická charakteristika	40

4.2.2.2	Hydrologická charakteristika.....	41
4.2.2.3	Klimatická charakteristika.....	41
4.2.2.4	Fauna a flóra.....	41
4.2.3	Socio-ekonomická charakteristika Polska.....	42
4.2.3.1	Obyvatelstvo.....	42
4.2.3.2	Zemědělství.....	43
4.2.3.3	Průmysl.....	44
4.2.3.4	Doprava.....	44
4.2.3.5	Cestovní ruch.....	45
4.2.4	Historie Polské republiky.....	47
4.3	Rakouská republika.....	50
4.3.1	Poloha Rakouska.....	50
4.3.2	Fyzicko-geografická charakteristika Rakouska.....	51
4.3.2.1	Geomorfologická charakteristika.....	51
4.3.2.2	Hydrologická charakteristika.....	52
4.3.2.3	Klimatická charakteristika.....	53
4.3.2.4	Fauna a flóra.....	53
4.3.3	Socio-ekonomická charakteristika Rakouska.....	54
4.3.3.1	Obyvatelstvo.....	54
4.3.3.2	Zemědělství.....	54
4.3.3.3	Průmysl.....	55
4.3.3.4	Doprava.....	56
4.3.3.5	Cestovní ruch.....	56
4.3.4	Historie Rakouské republiky.....	60
4.4	Slovenská republika.....	62
4.4.1	Poloha Slovenska.....	62
4.4.2	Fyzicko-geografická charakteristika Slovenska.....	63
4.4.2.1	Geomorfologická charakteristika.....	63
4.4.2.2	Hydrologická charakteristika.....	64
4.4.2.3	Klimatická charakteristika.....	65
4.4.2.4	Fauna a flóra.....	65
4.4.3	Socioekonomická charakteristika Slovenska.....	66
4.4.3.1	Obyvatelstvo.....	66

4.4.3.2	Zemědělství	67
4.4.3.3	Průmysl	67
4.4.3.4	Doprava	68
4.4.3.5	Cestovní ruch	68
4.4.4	Historie Slovenské republiky.....	70
5	Didaktická část diplomové práce	74
5.1	Ukázky některých interaktivních slidů z programu	75
5.2	Metodická příručka	86
6	Závěr	89
7	Seznam použité literatury a pramenů	90
7.1	Dětská literatura	90
7.2	Odborná literatura	90
7.3	Populárně naučná literatura.....	90
7.4	Didakticko-metodická literatura.....	91
7.5	Internetové zdroje.....	91
8	Přílohy	93

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Stanislavu Kraftovi za jeho odbornou pomoc a vedení při tvorbě této diplomové práce. Dále bych chtěla vyjádřit díky panu Bláhovi, který mi pomáhal s Programem Smart Board, paní zástupkyni pro první stupeň Mgr. Aleně Dobnerové, která mi zajistila podmínky pro použití výukového programu v praxi ve dvou pátých třídách, a v neposlední řadě panu Bc. Václavu Štikarovskému, který mě naučil stříhat videové záznamy a umožnil mi pořídit i zvukovou nahrávku, která je připojena ke čtvrtému. videu.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Borové, dne 5. 5. 2010

.....
Martina Vokounová

1 Úvod práce

1.1 Úvod

Výuka vlastivědy na prvním stupni v dobách mé školní docházky nebyla podle mého dnešního názoru nijak zajímavá. Pokud mne paměť neklame, pracovali jsme neustále s učebnicí. Hodinu pravděpodobně učitel nemohl tak snadno zajímavě zpestřit, když k tomu neměl tolik prostředků jako dnes. V dnešní době jsou žáci na prvním stupni poměrně zvyklí používat atlasy, globusy i slepé mapy. I k dějepisné části máme více materiálů, různá videa, dokumentární filmy apod. Největší výhodou dnešního učitele je podle mne interaktivní tabule, která se už v mnohých školách vyskytuje veliké množství takových pomůcek pro žáky také sama zahrnuje, ale nejen to, do příprav na hodinu vlastivědy může učitel zahrnout i materiály svých kolegů, které se dají získat na internetu. Dnes už jsou tam přístupné i tzv. virtuální prohlídky měst a historických památek, čímž je v podstatě zastoupena jedna z hlavních výukových metod vlastivědy – exkurze.

1.2 Cíl

Hlavním úkolem této diplomové práce je vypracovat učební text na téma státy Evropy. Toto téma je podle mého názoru v některých učebnicích nedostatečně zpracováno. Rozhodla jsem se zaměřit se hlavně na sousední státy České republiky. Dále je mým cílem vytvořit multimediální program k tomuto tématu a navrhnout některé netradiční úkoly, aby co nejvíce aktivizovaly žáky, motivovaly je k přemýšlení a tím pádem i k dalšímu vlastivědnému studiu. K vytváření programu použiji program Smart Board 9.0. Diplomová práce a hlavně multimediální část bude vznikat za podpory ZŠ Grunwaldova v Českých Budějovicích.

2 Rozbor literatury

2.1 Odborná a populárně naučná literatura

Winfried Maa, Nicolaus Neuman, Hans Oberlander, Jorn Voss a Anne Benthues jsou autory knihy **Divy světa**, která vyšla roku 2008 v pátém vydání v edici Poklady naší planety. Publikaci přeložila Martina Vojtová. V této velkoformátové knížce můžeme najít kolem stovky zajímavých míst z celého světa. Holanští autoři uspořádali fotografie míst s popisky podle toho, ze kterého kontinentu a země pochází. Jedná se převážně o místa, která můžeme považovat za „poklady světa“. Mimo jiné, si v knížce můžeme prohlédnout i fotografie 7 „nových“ divů světa, které byly zvoleny asi stem milionů lidí v internetové anketě v roce 2007. Za „poklad“ pocházející z České republiky je považován Karlův most a stovžatá Praha. Mezi „nové“ divy světa patří například socha Krista v Rio de Janeiru, Velká čínská zeď, římské Koloseum atd. O přírodních a kulturních skvostech v Evropě pojednává 44 kapitol této knihy. Knížka obsahuje velice kvalitní fotografie a v každé kapitole je zobrazen stát, kde se dané místo nachází. (Kolektiv autorů, 2000)

Publikace **Alpy – příroda, turistika, výstupy** od Stefana Ardita je určena vášnivým turistům a horolezcům. Obsahuje úžasné fotografie z Alp, mapy a dokonce i popisy stezek a plánovaných tras přes Alpy. Celkem je tu obsaženo 18 několikadenních túr. Obsahuje i řadu praktických informací od výškových rozdílů, dopravních spojů až po důležitá telefonní čísla z míst tras a upozornění na nebezpečné sestupy po ledovcích. (Arito, 2005)

Encyklopedie Zeměpis světa autorů Grahama Batemana a Victorie Eganové je rozdělena do 23 částí, z nichž 9 celků se zabývá evropskými státy. Každá část je rozdělena do jednotlivých kapitol zabývajících se samostatnými státy. Tato kniha nám předkládá jednak základní charakteristiku států, tak i politický, ekonomický a stručný historický vývoj. Obsahuje ale i geomorfologická fakta, mapy, grafy, fotografie, informace o společnosti i o fauně a flóře. (Bateman, Eganová, 1994)

Nejnovější vývoj v ekonomické a politické sféře jednotlivých zemí světa můžeme najít v **Lexikonu zemí**, jehož autorem je Otto Zwetter. Tuto obsáhlou publikaci tvoří i mapy, tabulky, grafy a fotografie politiků a prezidentů a kromě politicky a ekonomicky zaměřených článků bychom tam našli i různé zajímavosti o zemích. (Zwettler, 2002)

Obsáhlá publikace od Piotra Wandycze **Střední Evropa v dějinách od středověku do současnosti** objektivně popisuje dění ve střední a středovýchodní Evropě. Kapitoly jsou zde děleny časově, ne podle jednotlivých států. Popisuje se zde hlavně historie Čech,

Slovenska, Maďarska a Polska. Knížka obsahuje i tabulky se stručným přehledem dějin v datech a heslech. Historicky zaměřený text přeložil Jaroslav Valenta a upravil ho do velice čtivé, poutavé podoby. (Wandycz, 1998)

Skripta L. Skokana **Politickogeografický a geopolitický úvod do regionální geografie** se jednak zaobírají přesným dělením Evropských států, což se v učebnicích pro první stupně mnohdy liší. Skripta obsahují i výčet všech států a jejich stručnou charakteristickou. Dále mě tu zaujala kapitola Geopolitika nacistického Německa (ve vztahu k ČSSR). Autor tu podává i stručný vývoj Evropské unie i se stručnou charakteristikou jednotlivých evropských orgánů. (Skokan, 2001)

Andělova skripta **Kulturní geografie** s podtitulem **Jazyk, národy, náboženství, kulturní dědictví** obsahují jednak zajímavá fakta o osidlování Evropy, ale také tabulky pojmů, které si zřejmě sám autor vybaví k danému státu. (Anděl, 1998)

Jan Horský, pedagog přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, roku 1998 přišel s novou publikací **Albert Einstein, genius lidstva**. Tato knížka má 48 stránek, na kterých autor rozebírá jednak život tohoto génia německého původu, jeho myšlenky jak z vědecké sféry, tak i názory na společnost. Zpestřením knížky jsou i Einsteinovy citáty a překlad některých jeho názorů na téma škola, společnost a válka. Po stránce 25 je do knížky vložena obrazová dokumentace – 12 fotografií, které zachycují jednak samotného celosvětově proslulého fyzika, ale i domy, ve kterých žil. Dokonce i ten v Praze, v Lesnické ulici č. 7. (Horský, 1998)

Kliment Ondrejka a Ján Lacika roku 2005 představili své první vydání knížky **Geografická encyklopedie Rekordy Evropy (Neživá příroda)**. Součástí publikace jsou fotografie míst, mapy a také stručné informace o daných geomorfologických úkazech nalézajících se na území celé Evropy. (Ondrejka, Lacika, 2005)

Knih **Osudové okamžiky dějin** s podtitulem **Co doopravdy víme o slavných událostech?**, kterou vydal Knižní klub v roce 2009 je publikací Josepha Cumminse. Je to zajímavý výčet nejdůležitějších událostí světa, které změnily svět. Jednotlivé kapitoly obsahují detailní popisy událostí od tažení Hannibala a jeho přechod přes Alpy, přes bitvy u Waterloo, popravu Jany z Arku, útok na Pearl Harbor, pád Berlínské zdi až po teroristický útok 11.září 2001. Kniha obsahuje také vědecké podklady a informace o nejnovějších výzkumech v dané problematice. (Cummins, 2009)

Roku 2008 nakladatelství Svojtka vydalo knížku **Divy světa, Poklady světa** od Friedemanna Bedürftiga. Maloformátová publikace je rozdělena jednak podle kontinentů, ale také i podle zemí. U každého státu uvádí ty největší kulturní památky a zajímavosti a stručně

vysvětluje jejich vznik, stavbu a funkci. U každé pamětihodnosti je vložena i fotografie a popis. Přestože je tato knížka na první pohled „příliš malou encyklopedií“, informace, které obsahuje jsou pro učitele dostačující. (Bedurftig, 2008)

Publikace Stanislava Wiesnera **Bílé Karpaty, Nejkrásnější výlety na moravsko-slovenském pomezí** popisuje 44 tras touto chráněnou krajinnou oblastí. Autor uvádí základní charakteristiku území (historické údaje, popisy fauny a flóry vyskytující se na tomto území, zabývá se také podnebím a charakterem krajiny), ale nedělí je na slovenskou a českou část. Kniha dále obsahuje pokyny pro turisty, odhadovaný čas potřebný k absolvování dané trasy, fotografie a mapy. (Wiesner, 2008)

Daniel Kollár a Jaroslav Nešpor jsou autory knihy **Hrady a zámky** z edice **Kulturní krásy Slovenska**. Tato knížka čtenářům vynikajícím způsobem představuje dvacet slovenských hradů, zámků a kostelů (Bratislavský hrad, Červený Kameň, Modrý Kameň, Kežmarský zámek, Městský hrad v Banské Bystrici, Nitranský hrad, Oravský hrad, Starý zámek v Banské Štiavnici a další). Dočteme se zde o historii, stavbě a využití jednotlivých částí historických staveb. Navíc kniha obsahuje i barevné fotografie. Jedinou nevýhodou pro použití této publikace je upozornění uvedené hned na druhé stránce, že k použití (i částečnému) tohoto textu musíme mít písemný souhlas od vydavatele. (Kollár, Nešpor, 2008)

Roku 2002 vyšla v Praze encyklopedie Jean-Baptiste Durosella **Evropa a Evropané**. Tato 430-ti stránková velkoformátová kniha obsahující mimo jiné tabulky, kresby, grafy, mapy a spoustu kvalitních fotografií je rozdělena do 20 celků podle historických období. Pojednává o vývoji Evropy, o mísení národů a s ním spojených sporech. Světové války jsou rozebírány v části Evropa se ničí sama. Poslední kapitola se nazývá Na cestě k novému evropskému pořádku a její poslední oddíl uvádí úvahy autora o tom, co se bude s Evropou dít v 21. století. (Duroselle, 2002)

Johanes Jansen je autorem knížky **Mozart**, která v České republice vyšla roku 2006 a vydalo ji nakladatelství Slováry. Knižka prezentuje rakouského hudebního génia, stručně popisuje jeho život a dokumentuje ho i mnoha portréty od významných většinou rakouských malířů. V knížce se můžeme seznámit s mnoha detaily z Amadeova dětství a hudebního života. O jeho rodinném životě tu mnoho informací nenajdeme, stručně jsou charakterizovány vztahy mezi Mozartem a jeho otcem Leopoldem. Dále jsou tu rozebírána jeho nejznámější díla jako je Kouzelná flétna, Don Giovanni atd. Autor se tu také věnuje jedné etapě jeho života, kdy se proslavil v Praze a pro ni také napsal několik oper. (Jansen, 2006)

Kapesní turistický průvodce od žurnalistů a autorů cestopisů Doris a Wolfganga Seitzových **Salcburk a Salcbursko** obsahuje nejen praktické informace pro turisty a obdivovatele rakouského génia Mozarta, ale i mapy, plánky města a fotografie. Na konci příručky je i několik základních slovíček, která by mohl turista potřebovat, a zkrácená historie Salcburska. Také bychom tu mohli najít tipy na ubytování, doporučené suvenýry a seznam festivalů a kulturních událostí spojených s touto oblastí. (Seitz D. a W., 2006)

Dalším turistickým průvodcem, který se mi dostal do rukou, je **Salcburk, průvodce do kapsy** formátu A5. Na obalu je uvedeno, že je nejprodávanějším průvodcem na světě. Autorkou je Leigh-Anne Coetzee. U nás průvodce vyšel roku 2007 a vydalo ho vydavatelství RO-TO-M a.s. Kniha je rozdělena do několika částí – v úvodu nás autorka seznamuje s danou oblastí Rakouské republiky. Následuje kapitola věnovaná historii. Třetí část publikace představuje nejznámější památky Salcburska. Dvě poslední kapitoly se věnují zábavě a typickým gastronomickým ukázkám. V příloze bychom našli stejně jako u výše uvedené publikace rady na cestu, základní německou slovní zásobu, seznam doporučených hotelů a restaurací s uvedenými telefonními čísly. (Coetzee, 2007)

Mezi mapy a atlasy, které jsem použila patří velmi podrobný **Rodinný atlas světa**, který obsahuje mapy jednak celých kontinentů, ale i samostatných států, nebo jejich skupin. Např. Rakousko je tu znázorněno v měřítku 1 : 20 000 000. Součástí tohoto atlasu je i obsáhlý rejstřík, který zabírá kolem 80 str. Rodinný atlas světa bohužel neobsahuje politické mapy jednotlivých států, ale jen politické mapy celých kontinentů. Jako příloha jsou do publikace zařazeny i základní číselné informace o každém státu a také mapy znázorňující faunu a flóru vyskytující se na jednotlivých kontinentech. (Kolektiv autorů, 1998)

Atlas moderních světových dějin znázorňuje politické uskupení Evropy a dalších částí světa (Dálný Východ, Spojené státy americké atd.) v různých historických souvislostech. U každé mapy je stručný komentář a popis historických událostí, které vedly k tomu, že hranice států se změnily. (Midletton, Heater, 1991)

Školní atlas světa je klasickým atlasem, který obsahuje jednak mapy politické i geomorfologické, mapy znázorňující průmyslovou výrobu v dané oblasti, hydrosféru a teplotní rozdíly během roku. Součástí této publikace je i slovníček geografů, vlajky jednotlivých států a fotografická příloha znázorňující vybraná místa v Evropě i v České republice. (Kolektiv autorů, 1996)

Ilustrovaný atlas světa pro nové století je moderním atlasem. V úvodu nás autoři seznamují s historií a vývojem planety Země. Následují geomorfologické mapy jednotlivých

států (např. Rakousko je tu znázorněno v měřítku 1 : 1 500 000). Přiloženy jsou i základní informace o jednotlivých státech. (Kolektiv autorů, 1999)

Roku 1999 vyšla kniha od Bohumila Šimla **Král a jeho valčík**, která popisuje život jak umělecký, tak soukromý rakouského hudebního skladatele konce 19. století Johanna Strausse. Kniha obsahuje i obrazové materiály a je napsána velmi čtivou a poutavou formou. (Šiml, 1999)

2.2 Dětská a populárně naučná literatura

Knížka Gilese Ragache **Mýty a legendy, Evropa** byla přeložena Jozefem Drozdem a představuje dětem několik řeckých bájí. Převypravuje i méně známé příběhy z různých krajů (Idun – strážkyně zlatých jablek, Skandinávie; Krak a drak, Polsko; Praamzova ořechová skořápka, Litva, atd.). Legendy jsou psány stručně, testu tu není mnoho a je doplněn výbornými ilustracemi. Knížka obsahuje i faktické podklady a důkazy k legendám. (Ragache, 1994)

Publikace **Zvířata Evropy** od Miloše Anděry je rozdělena podle biomů, kde zvířata žijí (stožaté vody, kulturní krajina, velehory, listnaté lesy apod.). Obsahuje dost odborných informací, takže na žáka prvního stupně je to knížka celkem náročná. Může být ale použita učitelem v hodině pro názornost v tématu fauna Evropy, protože obsahuje velice kvalitní fotografie i ilustrace, jejichž autorem je Jiří Polák. (Anděra, 1996)

Knížka **Hlavní města Evropy**, která vyšla v edici Oko už roku 1989, nám servíruje různé zajímavosti o hlavních městech, jejich plánky a obrázky některých historických budov. Autorem je Evžen Škňouřil, autorkou ilustrací je Ivana Lomová. Knížku bych doporučila spíše učitelům. Při jejím používání je třeba být si vědom, že Jugoslávie, Sovětský svaz a Československo už nejsou aktuální státní zřízení. Také tam samozřejmě nenajdeme Bratislavu, protože před rokem 1993 nebyla hlavním městem. (Škňouřil, 1989)

K vytváření nejen vlastivědných testů, ale i k prověřování všeobecných znalostí žáků základních škol může učitelům posloužit knížka **Kvízová horečka: Toulky Evropou**, jejíž autory jsou Ondřej Muller a Irena Tatičková. Knížka obsahuje celkem 50 kvízů po 12 otázkách. Jsou tam nejen historické otázky, ale i z oblastí politiky, sportu, biologie a různých dalších vědeckých disciplín. Vyskytují se tam i zjednodušené slepé mapky – např. z obrysu hranic státu máme poznat, o který stát Evropy se jedná. Knížku bych doporučovala učitelům pro zpestření hodin vlastivědy s tím, že je třeba vybírat z různých kvízů jednodušší otázky. Ale podle mého názoru by žáci mohli znát odpovědi na zhruba polovinu otázek. Také by se dali jednotlivé mapky zařadit do písemných prací. (Miller, Tatičková, 2004)

2.3 Didakticko-metodická literatura

Dobrou metodickou publikací je **Cvičení z didaktiky vlastivědy** od Matuškové. Skripta obsahují jednak konkrétní cíle, které se vyžadují od žáka při absolvování prvního stupně ZŠ, ale i různé rady a doporučení další metodické literatury. Co se týče Evropy, učitel by podle autorky měl do výuky vložit globální pohled vůči nám a ostatním Evropanům, měl by žáky seznámit s evropskými institucemi, vychovávat v nich toleranci k ostatním národnostním menšinám atd. Ve skriptech můžeme najít dobré rady, jak žáky motivovat, jak vytvořit pracovní listy a jak pracovat s čtvercovou sítí apod. (Matušková, 1998)

Roku 1980 vyšla skripta Ludmily Bohoňkové, Evy Komanové, Stanislava Nového a Zdeňka Slavíka **Vybrané kapitoly z didaktiky prvouky, vlastivědy a přírodovědy**. Skripta bohužel byla psána v době, kdy první stupeň ZŠ měl pouze 4 ročníky, takže neobsahují informace o výuce v 5. ročníku. Přesto části o Slovenské republice a metodách používaných při výuce je dobré nastudovat. (Bohoňková, Komanová, Nový, 1980)

Knížka **Škola hrou** s podtitulem **Knížka pro rodiče a učitele všech školáků** od Tomáše Houšky vyšla roku 1991 v jeho vlastním nakladatelství. Autor tu uvádí různé formy zpestření hodiny v každém předmětu. První kapitola, která následuje po krátkém úvodu je zaměřená didakticky. Autor rozebírá cíle školy, metody vyučování a principy učení. Další část je psychologicky zaměřená a dále se autor věnuje jednotlivým předmětům, mimo jiné i vlastivědě, zeměpisu a dějepisu a dokonce i přestávkám. Součástí knížky je i grafická příloha, ze které se může učitel inspirovat v tvorbě vlastních učebních pomůcek. (Houška, 1991)

Multimediálním vzděláváním a hlavně využíváním nových technologií a multimédií v distanční formě studia na vysokých školách se zabývá sborník přednášek na toto téma pojmenovaný **MUDILT, Multimedia and Distance Learning for teachers**. Publikace obsahuje přednášky hlavně v angličtině. Do sbírky přispěl i Gabriel Švejda z Jihočeské univerzity. (Mikulecká, Sedláček, 2000)

Pavel Navrátil roku 2007 vydal publikaci **Počítačová grafika a multimédia**. Tato knížka obsahuje mnoho užitečných informací, které mohou využít jak začátečníci v práci s informačními technologiemi, tak i zkušení lidé. Autor tu zpracovává základní informace a návody k používání různých programů např. pro malování, upravování fotografií, práci s textem, zvukem i videem. (Navrátil, 2007)

Publikace **Multimédia**, podrobný průvodce s podtitulem virtuální realita, trojrozměrné hry, internet, Word Wide Web, CD-rom a informační superdálnice vyšla v Praze roku 1997

a byla přeložena z anglického originálu. Kniha se zabývá vývojem multimédií, hrami, využívám multimédií doma i v práci, počítačovou grafikou, animacemi, digitálním videem a dalšími zajímavostmi z oblasti informačních technologií, např. vzhledem do budoucnosti. (Kolektiv autorů, 1997)

Na internetových stránkách <http://www.jtie.upol.cz> jsem využila několik dílů **Časopisu pro technickou a informační výchovu**. Získala jsem zde informace o multimediální výuce, multimediálních a hypermediálních výukových pomůckách a programech.

V úvodu učebnice **Vlastivěda 5** s podtitulem **Česká republika jako součást Evropy** nás autoři P. Chalupa a V. Štiková informují o tom, jaké nové poznatky mají žáci v pátém ročníku základní školy získat – mají se dovědět nová fakta o kraji, kde žijí, o sousedních státech a Evropské unii.

Učebnice je obohacena o příruční vlastivědnou mapou České republiky a Evropy. Není to jen učebnice plná tištěného textu. Žáky upoutá i velkým množstvím fotografií, grafů, tabulek, nákresů a map.

V poznámkách pro učitele se můžeme dovědět, že učebnice je dělena do dvou celků – na látku týkající se České republiky, kde je doporučení neprobírat s žáky každý kraj ČR, ale pouze ten „domovský“, a na učivo pojednávající o evropských státech a zajímavostech. Dále nás autoři seznamují se symboly použitými v učebnici, s legendou k mapám a se značkami obcí České republiky podle počtu obyvatel.

V obsahu můžeme rozpoznat tučně vtištěné kapitoly jednotlivých celků (např.: Sousední státy České republiky, Cestujeme po Evropě apod.), které se dále dělí na podkapitoly (např.: Spolková republika Německo (Německo) – evropská velmoc apod.).

Obsah učebnice celkově působí velmi poutavě. Text je zvýrazněn v barevných rámečcích, učebnice obsahuje celou řadu kvalitních fotografií. Kreslené symboly mají zjednodušit práci učiteli a prozradit žákům, o jaký typ úlohy se jedná. Například symbol kašpárka značí, že se učivo bude probírat hravou a zábavnou formou.

Jednotlivé podkapitoly učebnice jsou obohaceny o zajímavé tabulky typu: Už víme, že..., Zopakujte si apod. Podle autorů by údaje z úseků Zajímavosti z kraje, Pro zvědavé a Rozšiřující učivo neměly být po žácích žádány. Jde pouze o informace navíc. Každá kapitola je zakončena úkoly pro žáky, kdy např. mají děti vypátrat nějaké osobnosti spojené s krajem, kde žijí, mají vysvětlit, jak souvisí rozložení hor na Slovensku s rozmístěním obyvatelstva apod. Co se týče jednotlivých států Evropy, myslím si, že je jim věnováno jen

málo prostoru. Učebnice je členěna na podkapitoly Přímořská letoviska, Kulturní památky evropských zemí, Hory a oblasti s neporušenou přírodou atd. (Chalupa, Štiková, 2004)

Série tří učebnic od Petra Chalupy pro páté třídy má doložku MŠMT. Každá z učebnic má kolem 60 stránek. Do série patří učebnice **Putování po České republice, Putování po Evropě, Obrazy z novějších českých dějin** a přílohou je i přehledná brožura určená pro 4. a 5. ročník, která se jmenuje Obrazy z českých dějin. Učebnice vydalo nakladatelství Alter v roce 1996.

Součástí dílu Putování po Evropě jsou i příruční mapky zobrazující jednak mapy Evropy, ale i samostatné mapy našich sousedních států. V porovnání s dílem Putování po České republice obsahuje tento díl více úkolů pro žáky. Tato učebnice je kombinací klasické učebnice a pracovního sešitu.

Myslím si, že je pro děti ze zdravotního hlediska výhodné, když mají učebnice menšího formátu a nenosí celý školní rok jednu velkou a těžkou učebnici.

Na jedné z prvních stránek autoři nabádají žáky, aby začali sledovat dění v Evropě, aby sbírali pohlednice z evropských měst, brožury cestovních kanceláří a také aby obohatili výuku o své zážitky z cest a dovolených po našem kontinentě.

Nejprve se žáci z učebnice dozvídají nové informace o planetě Zemi, podnebných páslech a časových pásmech. Potom následují kapitoly zabývající se obecnou polohou a reliéfem Evropy. Poté, co žáci proberou rostlinstvo a živočišstvo v Evropě, budou se věnovat státům a jejich hlavním městům. V této kapitole autor rozděluje Evropu na severní, západní, střední, jižní, jihovýchodní a východní. Další kapitoly se soustředí pouze na naše „sousedy“. Rozdělení Evropy je věnováno pouze 5 stránek. Každý z našich sousedních států je probírán na 3 stránkách. Ostatním státům tu není věnována pozornost.

Učivo je převážně zaměřeno na práci s mapou. Učebnice obsahuje slepé mapky, aktuální fotografie, grafy a tabulky. Obsahuje také úkoly vyznačené modrou barvou. Žáci mají často doplňovat tabulky, ale objektivně učebnice postrádá jakoukoliv zábavnou aktivitu pro děti. V závěru je pro žáky vypracovaný závěrečný test a obsah učebnice, kde je i uvedena doporučená doba na probírání daných kapitol. Například Slovensku jsou věnovány 2 vyučovací hodiny, ostatním sousedním státům České republiky po 1 vyučovací hodině a tématu Vodstvo v Evropě jen jedna hodina. Myslím si, že i ostatním státům by měla být věnována větší pozornost.

I když tato učebnice asi není moc náročná, co se týká učiva, může učitel sklouznout ke stereotypu a výuka s touto učenicí se může stát docela nudnou.

Celkově mohu říct, že s těmito učebnicemi se pracuje velice dobře, ale úkoly a zajímavosti pro žáky si jako obvykle musí učitel připravit sám. Oceňuji ale velké fotografie a také fakt, že prostřednictvím právě této učebnice se žáci poprvé naučí alespoň v malé míře zacházet s mapou. (Chalupa, 1996)

Druhá část učebnice **Vlastivěda pro 4. a 5. ročník základní školy** od V. Danielovské a K. Tupého také obsahuje učivo o Evropě. Učebnice vyšla roku 1998 v nakladatelství Fortuna. Tato 55-tistránková učebnice velkého formátu je rozdělena do devíti částí. První tři oddíly se věnují státům sousedícím s Českou republikou, významným Evropským státům a světadílům a oceánům. Státy Evropy jsou žákům představovány v kapitolách Země střední Evropy, Francie, Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Velká Británie, Na severu Evropy, Jižní a jihovýchodní Evropa a Východní Evropa. Je vidět, že přesně nejsou země přiděleny k dané části Evropy. Látka věnovaná geografii České republiky je pravděpodobně probírána v prvním díle této učebnicové sady ve 4. třídě. V páté třídě se žáci s touto učebnicí dozvídají pouze o historii naší země, jež je probírána v následujících šesti kapitolách. Začínají od 18. století a látka o historii přechází až v současnost.

Knížka je vybavena velkými barevnými fotografiemi a ilustracemi Miroslavy Jakešové. Pracovat můžeme i s grafy a tabulkami a v neposlední řadě učebnice obsahuje i velice užitečné obrázky vlajek evropských států.

Co se týče úkolů a otázek, tak tato část je vytištěna modře a nachází se prakticky na každé stránce učebnice. Je označena nadpisem Přečti otázku, uvažuj, odpověz. Dále jsou jednotlivé kapitoly doplněny o průběžné úkoly zahrnující práci s mapou. Žáci mají například ukázat na mapě Velkou Británii, nebo části Evropy apod.

Tato učebnice neobsahuje žádné náměty k práci s žáky, ani žádné hravé formy učení. Neobsahuje ani úvodní slovo autorů. Přesto oceňuji to, že státy Evropy jsou dobře zpracovány a je jim věnována polovina učebnice. Také je chvályhodné to, že i nejmladším našim dějinám je věnována velká pozornost. Na tuto látku mnohdy ve školách nezbyvá čas. (Danielovská, Tupý, 1998)

Učebnice **Vlastivěda pro 5. ročník základní školy** navazuje na učebnici Vlastivěda pro 4. ročník. Žáci by během hodin měli pracovat jak s učebnicí, tak i s pracovními sešity. Všechny tyto knížky jsou schváleny ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a jsou zpracovány podle vzdělávacího programu Základní škola.

Na vnitřních stranách obalu učebnice jsou graficky vyznačena probíraná období z historie. Na první stránce je zobrazena obrázková legenda k mapám. V úvodu autoři uvádí výčet témat, kterými se budu děti během roku zabývat. Jedná se opět o látku Evropy a historie České republiky. Navíc tu uvádí i vlastnosti Země.

Struktura učebnice vlastivědy od Státního pedagogického nakladatelství je opačná než ta u učebnice vlastivědy od Fortuny. Tady se začíná s historií v první části zvané Kapitoly z našich dějin. Sem spadá 12 podkapitol vykládajících o dění v Čechách od národního obrození až po začátek 90. let 20. století, tedy po vznik České republiky a demokracie u nás. Druhá část učebnice je věnována Evropě. V prvních třech podkapitolách se dozvídáme obecné údaje o poloze, povrchu, podnebí, vodstvu, fauně a flóře Evropy. Potom je na řadě opakování učiva o naší vlasti a další podkapitola tyto informace ještě prohlubuje. Naším sousedním státům jsou věnovány samostatné podkapitoly 18 až 21. Jako další jsou současně uváděny Velká Británie a Francie a potom následuje podkapitola Cestujeme po Evropě. Poslední část je věnována naší modré planetě a na úplném konci učebnice je i závěrečné opakování a slovníček.

Jednotlivé podkapitoly daných tří celků zabírají pokaždé dvě stránky v učebnici. Na každé dvojstránce je obsaženo i shrnutí učiva (Zapamatujme si) a doplňující otázky (Opakování) a úkoly, které jsou psány kurzívou. Tyto úkoly se hodně soustředí na práci s atlasem.

Učebnice mě zaujala už na první pohled. Je velice zajímavě řešena. Obsahuje mnohé pěkné ilustrace a fotografie. Text je soustředěn do středu dvojstránky a obklopen obrazovým materiálem. (Bloudková, Chalupa, 2007)

Pracovní sešit **Vlastivěda 5** mne velice zaujal. Evropě je zde věnováno jen 6 stran, ale líbí se mi různorodost úkolů. I když někteří učitelé mohou namítat, že by děti takto složité úkoly samy těžko zvládly. Například při výběru možnosti, kde leží daný stát, asi budou mít žáci velké problémy s představou severovýchodu apod., protože jim dělá problémy zapamatovat si 4 základní světové strany. Úkol „Pokus se naše sousední státy seřadit podle délky hranic a rozlohy území“ je také dost náročný. Ale velice se mi líbí, že pracovní sešit obsahuje slepé mapy a dokonce i ukázky vlajek některých států. Regiony České republiky jsou zde také velmi dobře zpracovány. (Krákorová, Tomek, Franěk, 1997)

Seznámila jsem se také s **Rámcovým vzdělávacím programem** a **Školním vzdělávacím programem ZŠ Grunwaldova**. Tyto programy obsahují nejen vzdělávací oblasti a očekávané výstupy a kompetence žáků, ale ŠVP ZŠ Grunwaldova konkretizuje výstupy v druhém období na prvním stupni. Svou diplomovou práci bych zařadila do oblasti Člověk a jeho svět s tím, že zasahuje i do jiných oblastí a jiných předmětů.

Podle RVP by výuka vlastivědy v 5. ročníku měla žákovi poskytnout podrobné údaje o sousedních státech České republiky (geografické, hydrologické podmínky, informace o hospodářství, společnosti, o turistických střediscích apod.). Očekávanými výstupy je dovednost popsat umístění našeho státu na mapě Evropy i světa, stejně tak i států sousedících s Českou republikou a dalších významných evropských států. Žák by měl být dále schopen popsat hospodářskou a společenskou situaci konkrétního státu a najít na mapě turisticky zajímavá města. (<http://rvp.cz>)

3 Metodika práce

Před tvorbou samotného programu jsem musela nashromáždit a prostudovat velké množství literatury. Většinu knih jsem si půjčila ve Vědecké knihovně v Českých Budějovicích. Některé učebnice jsem zakoupila, nebo si půjčila ze ZŠ Grunwaldova v Českých Budějovicích. Odbornou literaturu jsem si vypůjčila z knihovny katedry geografie. Dalším zdrojem některých populárně naučných publikací byla i má vlastní knihovna.

V části zabývající se fyzicko-geografickou charakteristikou jednotlivých států jsem používala hlavně mapy, odborné encyklopedie a skripta zabývající se touto tematikou. Dále jsem prostudovala knihy o osobnostech spojených s některými zeměmi, turistické průvodce, knihy o památkách apod. Některé údaje jsem čerpala i z internetových zdrojů.

Ve stádiu příprav výukového programu jsem zjišťovala, jak program vytvořit. Mým cílem bylo, aby daný program uměl sám vyhodnocovat odpovědi dětí a aby jeho součástí byly „menší“ programy, které by mi umožnily výběr z několika různorodých netradičních aktivit, jimiž by se žáci požadované informace snadno naučili. Díky tomu, že od září 2009 jsem zaměstnaná na poloviční úvazek jako učitelka na 1. stupni na ZŠ Grunwaldova, kde využívají interaktivní tabuli, tak jsem získala právo používat program Smart Board, který všechny mé požadavky splňuje, ba i převyšuje. Program jsem si připravila a potom také aplikovala při výuce vlastivědy v 5. třídách.

Před samotným sestavováním úkolů a tvorbou programu jsem se rozhodla použít čtyři provádějící osobnosti po státech sousedících s Českou republikou. Pro Rakousko jsem vybrala Wolfganga Amadea Mozarta, Německo vám představí Albert Einstein. Otázka jeho občanství je poněkud sporná, ale dá se říci, že hodně lidí ho považuje za Němce. Německého občanství se vzdal až roku 1933, kdy emigroval do USA. Astronom Mikuláš Koperník představí dětem svou rodnou zemi Polsko a Juraj Jánošík zase Slovensko. Za použití programu Kreslení jsem tyto osobnosti podle předlohy nakreslila. Mohla jsem také použít fotografie, ale u dvou ze zmíněných postav to nebylo možné kvůli porušení autorských práv.

Program je podle států rozdělen do čtyř částí (souborů na CD). Každý soubor obsahuje 10 – 14 slidů. Některé jsou zaměřeny na získávání informací, jiné zase na interaktivní činnosti, kdy je třeba pohybovat s různými obrázky a slovy. Program Smart Board obsahuje interaktivní aktivity – tzn. tabulky, do kterých si učitel může doplnit slova, věty, obrázky, se kterými se potom pracuje. Celkem 70 % z 46 slidů je interaktivních, tzn. že splnění úkolu vyžaduje práci s tabulí, nebo počítačem.

Dílčí součást interaktivního prezentace na tabuli Smart Board, byla tvořena ve spolupráci s odborným poradcem na informatiku. Videá točená na studijní cestě po Rakousku (září 2008) bylo zapotřebí sestříhat na více místech a opětovně spojit v několik tématických celků. Toho bylo dosaženo pomocí bezplatné verze programu pro střih „*MPEG Video Wizard DVD 5.0*“. Nahraná videa bylo tímto programem možno přesně sekundově nastříhat a s přechodovými efekty opět spojit. Zvuková stopa k videu č. 4 byla nahrána ve freeware programu Audacity pomocí zvukové karty a mikrofону. Tato stopa byla poté rozčleněna na čtyři části, které byly vloženy do již zmíněného programu Wizard DVD 5.0. Všechna videa byla poté vyexportována v doporučeném tvaru MPEG 2 a vložena do programu.

Kromě videí obsahuje program i fotografie a obrázky. Fotografie pocházející z Rakouska jsem pořídila sama v září 2008, další fotografie jsem získala na internetu a použila jsem i obrázky obsažené ve Smart Board Aktivita Toolkitu, který jsem si stáhla na stránkách <http://smarttech.com>. Tam sou také naznačeny postupy k vytvoření některých interaktivních úkolů.

K teoretické části o multimédiích a interaktivních tabulích jsem byla nucena použít internetové zdroje, protože kniha je prý pomalu vyvíjejícím se médiem. Problematiku literárních pramenů jsem konzultovala s odborníky na IT technologie jednak na Jihočeské univerzitě, ale i na Západočeské univerzitě, kde se roku 2009 pořádala konference zaměřená na multimediální výuku.

3.1 Multimediální výuka

Vývoj v oblasti komunikace a komunikačních médií se zákonitě odehrává i ve vzdělávání, které je podstatnou součástí lidské existence. Tradiční slovní komunikace vedená mezi vzdělávajícím (pedagog, učitel, vychovatel...) a vzdělaným (či vzdělanými) byla s postupem času doplňována o další média a technologie – kresba, hliněné tabulky, papyrus a později papír, tabule pro psaní křídou, knihtisk (mohly tak vzniknout tištěné učebnice), pomůcky na bázi fólií pro zpětný projektor, výukový film, didaktický počítačový program, elektronická výuková prezentace, vzdělávací internetový portál, e-learningový systém, e-beam, interaktivní tabule atd. Soudobé vzdělávání je celosvětově charakteristické postupným zaváděním multimediálních, hypertextových a hypermediálních učebních pomůcek do výuky. (www.jtie.upol.cz)

Eva Milková v brožuře *Multimedia and Distance Learning for Teachers* uvádí, že multimediální výuka může zkvalitnit i zefektivnit celý vzdělávací proces. Díky multimediálním podporám je výuka i proces učení se více kreativní. Autorka je toho názoru,

že vzhledem k vývoji technologií je třeba reagovat a přizpůsobit tomu i vzdělávací proces. Dnešní děti jsou už zvyklé si vyhledávat potřebné informace na internetu. Proč jim tedy neumožnit práci i s jinými médii přímo v hodině?

Multimediální učební pomůcky jsou pro vzdělávání významné, jelikož obsahují informace vyjádřené formami, které účinně působí na smysly učícího se jedince, čímž je vhodně naplňována zásada názornosti. Tím, že je prostřednictvím multimédií působeno souběžně na více smyslových receptorů v jednom okamžiku, dosahujeme lepších výsledků výuky, učivo je trvaleji a hlouběji osvojeno. Obecně lze multimédium chápat jako digitální prostředek integrující různé formáty dokumentu, resp. dat (např. text, tabulky, animace, obrazy, fotografie, schémata, ilustrace, grafy, mapy, zvuk, mluvený komentář, video apod.). (www.jtie.upol.cz)

Kdy se stává text interaktivním? Dostál v Časopise pro technickou a informační výchovu uvádí, že je to tehdy, když ho doplníme o hypertextové odkazy. Pokud nás hypertextový odkaz nasměruje zase jen k dalšímu textu, jde o hypertextovou učební pomůcku. Jestliže text rozšíříme o tabulky, grafy, animace, videa apod., jedná se o hypermediální učební pomůcku. (www.jtie.upol.cz)

3.2 Interaktivní tabule

Interaktivní tabule je dotykově-senzitivní plocha, prostřednictvím které probíhá vzájemná aktivní komunikace mezi uživatelem a počítačem s cílem zajistit maximální možnou míru názornosti zobrazovaného obsahu. (www.jtie.upol.cz)

Interaktivní tabule zahrnuje projektor, dotykovou tabuli, příslušný software a počítač. Tabuli můžeme ovládat buď speciálním fixem, nebo i prstem. V současné době je v České republice nejrozšířenějším produktem tabule od firmy Smart Board, ale od ledna 2009 je na trhu i tabule od firmy IWETA. Američtí kantoři zase používají tabule Promethean. Celkem existuje šest druhů tzv. bílých tabulí.

Používání interaktivní tabule zahrnuje:

- interakci s jakýmkoli softwarem, který běží na připojeném počítači, včetně internetového prohlížeče nebo softwaru chráněného copyrightem,
- použití softwaru pro ukládání poznámek napsaných na plochu interaktivní tabule,

– ovládání počítače (klikání a přetahování myši), označování s použitím speciálního softwaru dokonce i k rozpoznání psaného textu (www.wikipedia.org).

Příprava učitele na výuku s interaktivní tabulí zabere dost času, ale myslím si, že výuka s touto tabulí je mnohem efektivnější, než „pouhé“ čtení textu z učebnice a vytváření zápisu do sešitu. Díky interaktivní tabuli může učitel dětem prezentovat obrázky, může se připojit na internet a vycházet z odborných článků, prezentací apod. Videá a fotky se také dají zobrazit pomocí interaktivní tabule a stejně tak i zvukové nahrávky.

Ke každé interaktivní tabuli by škola měla mít program, který si každý učitel, pokud chce používat tuto tabuli, může zdarma instalovat ve svém počítači. Tyto programy obsahují řadu pomůcek, animací, zvuků a tzv. interaktivních prvků (např. kostky, pexeso, stopky atd.), ze kterých může učitel sestavit různé aktivity pro děti.

Výhody práce s interaktivní tabulí

Z praxe vím, že žáky práce s interaktivní tabulí velmi baví. Rozvíjí soutěživost, prohlubuje zájem o probíranou látku, učí je novým dovednostem s technikou a celkově se dá říci, že je připravuje na život, protože díky interaktivní tabuli jsou žáci seznamováni s mnoha variacemi úloh a mohou si i vybírat postup, jak budou daný problém řešit. Mimo to také trénuje kooperační schopnosti žáků, kolektivní cítění a další.

Dalšími výhodami IT podle Dostála jsou snadnější motivace žáků, delší udržení pozornosti dětí, opakované použití příprav učitelem, rozvíjení počítačové gramotnosti a práce s internetem v hodině.

Nevýhody práce s interaktivní tabulí

Nemyslím si ale, že interaktivní tabule má jen samé výhody. Dokonce, ani to, že by měla být, pokud možno, v každé třídě. Myslím si, že je výborným prostředkem pro oživení probírané látky a pokud se učitel dobře připraví, žáci si z hodiny odučené s interaktivní tabulí odnesou více poznatků, než z hodiny, kdy se pracovalo jen s učebnicí. Nevýhodou u některých tabulí je např. to, že nemohou psát dva žáci zároveň. Počítač rozpozná jen ten popisovač, který byl zvednut dříve. A navíc si myslím, že třeba do prvních tříd není tato tabule vhodná, protože psaní právě s těmito popisovači není stejné jako psaní s křídou, takže „kazí rukopis“. Ve Velké Británii proběhl v roce 2007 výzkum a bylo zjištěno, že u dětí, které mají ve třídách interaktivní tabuli, je možno vyzorovat vady zraku. Mezi další nevýhody tzv. bílých tabulí patří i to, že učitel při výkladu vrhá stín na tabuli a text v tomto místě je

nečitelný. Je nutno ale dodat, že informační technologie se velice rychle vyvíjejí a výrobci IT se snaží zkracovat vzdálenost mezi tabulí a projektořem, takže je jen otázka času, kdy tento problém bude vyřešen. Učitel také může mít problémy s výškovým nastavením tabule, pokud není tabule mobilní a nemá stojan, po kterém se tabule vytahuje. Podle některých studií interaktivitu tabulí nevyužívají všichni učitelé. Někteří tabule používají pouze jako projekční plátno. Za didaktickou nepřipravenost učitelů ale zodpovídá škola. Zároveň se může stát, že žáci začnou zavrňovat učebnice, čemuž bychom měli předejít a vyvážit učební proces s IT a s klasickou učebnicí.

Potencionálním nebezpečím společným pro většinu prostředků ICT je fakt, že nové technologie umožňují učitelům zahrnout žáky daleko větším množstvím informací, nežli klasické výukové prostředky. To může u některých žáků vyústit v přetížení, zatímco jiné odsoudí do role pasivních diváků. Technologie tedy může při nevhodném využití podpořit a být prodlouženou rukou tzv. *frontálního verbalismu* či *slovního encyklopedismu*. Tedy toho, od čeho se snaží současná reforma školství oprostít. (www.ondrej.neumajer.cz)

Předsudky kantorů vůči interaktivním tabulím

Je možné že někteří čeští učitelé podléhají předsudkům o interaktivních tabulích, jak o tom hovoří Dostál v Časopise pro technickou a informační výchovu. Není pravda, že by se interaktivní tabule(dále IT) měly používat jen v předmětech spojených s informatikou. IT je médium určené k výuce jakéhokoliv předmětu. Co se týče příprav, nemusíme je vždy vytvářet sami, je to docela časově náročná záležitost. Na internetu je možné vyhledat servery, kam si učitelé ukládají své již vypracované přípravy a zpřístupňují je i pro ostatní kolegy. Interaktivní tabuli můžeme použít i bez předem připravených materiálů. Výukový materiál můžeme stvořit až na místě s pomocí žáků. Další fámou, kterou Dostál vyvrací je tvrzení, že by IT byla vhodná jen pro určitou věkovou skupinu dětí. Není to pravda. Dnes se IT používají nejen ve školách, ale i v různých firmách a na VŠ, kde se využívají k prezentacím. (www.jtie.upol.cz)

3.3 Historie používání interaktivních tabulí

Souhrnně bylo na začátku roku 2007 v českých školách 2 213 interaktivní tabulí a 12 083 datových projektorů. K počtu interaktivních tabulí lze konstatovat, že vybavenost touto technologií je relativně dvakrát větší na středních školách oproti školám základním. U interaktivních tabulí také nastala největší dynamika za poslední tři roky – počet se oproti stavu v roce 2004 zvýšil sedm a půl krát z původních 300 kusů.

Dnes už vychází i tzv. interaktivní učebnice – CD nebo DVD s připravenými výukovými programy a doplňujícími materiály na daná témata. Jedním z nakladatelství, které vydává takovéto učebnice, je nakladatelství Fraus.

Začátkem roku 2009 byly zveřejněny výsledky studie Marka W. Haysteda a Roberta J. Mariana. Testování probíhalo na 50 amerických základních a středních školách a prokázalo se, že efektivita učení s interaktivní tabulí se zvyšuje. Roste také úspěšnost žáků. Na prvním stupni až o 23 %, jak je uvedeno na internetových stránkách www.spomocnik.cz. Další informace o tomto výzkumu jsou obsaženy v příloze.

Celkově lze říci, že interaktivní tabule je v mnohých školách nedoceněným přínosem nejen pro učitele. Myslím si, že poměr klasických hodin vlastivědy a hodin s interaktivní tabulí by měl být v rovnováze. Samotná práce s tabulí působí motivačně na celou třídu, takže hodinu s interaktivní tabulí považují za odměnu. Jak ale uvádí Ondřej Neumajer na svých stránkách: „Ne technika, ale dobře vzdělaný a motivovaný učitel dělá učení úspěšným.“

4 Geografická charakteristika našich sousedních států

4.1 Spolková republika Německo

Jak uvádí Anděl ve svých skriptech, když se řekne Německo, vybaví se lidem pojmy jako hospodářská velmoc Evropy i světa, v minulosti ohnisko evropské destabilizace, země válek, válečníků a zbrojařů, ocelářství, chemie a automobilů, romantická stará města, množství hradů a katedrál atd. Z osobností bychom mohli jmenovat např. filosofy F. Nietzscheho, K. Marxe, spisovatele J. W. Goetha, F. Schillera, bratry Grimmy, E. M. Remarquu, malíře A. Durera, v neposlední řadě hudební skladatele J. S. Bacha, L. van Beethovena, R. Wagnera, celosvětově uznávaného vědce A. Einsteina atd. (Anděl, 1998)

Obr. 1, mapa Německa (<http://www.blog.zemepis.net>)

4.1.1 Poloha Německa

Německo leží na západ od České republiky. Je to stát rozkládající se v mírném pásu a spadá do oblasti střední Evropy. Německo přímo sousedí s Českou republikou a sdílí s ní nejdelší část našich hranic (811 km). Zasahuje až k Severnímu a Baltskému moři a mořské pobřeží tvoří 2390 km z jeho celkového obvodu. (www.wikipedia.org)

4.1.2 Fyzicko-geografická charakteristika Německa

4.1.2.1 Geomorfologická charakteristika

Německá spolková republika se rozkládá na ploše 357 021 km², a to ji činí pátou největší zemí Evropy. Na severu Německa se rozkládá Severoněmecká nížina, kde se nachází i hlavní město Berlín, jímž protéká řeka Labe. Celá tato část je součástí Středoevropské nížiny, území přetvořeného ledovcem. Mohli bychom tu najít četná vřesoviště, rašeliniště a jezera ledovcového původu. Směrem na jih nadmořské výšky stoupají. Ve střední části země je rozlehlé pásmo Středoněmecké vysočiny přecházející v Bavorskou plošinu a Alpy, které tvoří hranici s Rakouskem. Z Francie do této oblasti přechází pohoří Jura. Kolem řeky Rýn se rozkládá Porýnský břidličná vrchovina směřující z jihozápadu k severovýchodu. Na západ od Rýna se nachází vrchovina Čidel s maary – jezery, která vznikla vulkanickou činností za účasti sopečných plynů. Sasko a Českou republiku rozdělují Krušné hory, které patří do soustavy starých krystalických pohoří Německa. Lužické hory a Českosaské Švýcarsko se svými skalními městy jsou další společnou hornatinou České a Německé republiky. Český les a Šumava tvoří hranici Německa na jihovýchodě. Krajinu jižně od Dunaje ovlivnilo čtvrtohorní zalednění. Ze Švábsko-bavorské plošiny se zvedá hradba Severních vápencových Alp s nejvyšší horou Německa Zugspitze (2963 m). Mezi ostrovy patřící Německu spadají např. Východofríské ostrovy, Sylt, Severofríské ostrovy, Rujana a Helgoland. (Bateman, Eganová, 1994)

Obr. 2, Zugspitze (www.wikipedia.org)

Obr. 3, geomorfologická mapa Německa (<http://lide.cz>)

4.1.2.2 Hydrologická charakteristika

Geomorfologický povrch země ovlivnily i říční toky. Do Severního moře se vlévá Emže, Vezera a Labe, jehož tok dosahuje délky 1165 km, přičemž na území Německa se nachází pouze 795 km. Hranici Německa a Polska tvoří Nisa a Odra, které ústí do Baltského moře. Rýn, jež je na území Německa považován za nejdelší řeku (865 km toku z celkové délky 1326 km se nachází v Německu), tvoří hranici s Francií a Švýcarskem. Jednou z nejvýznamnějších evropských řek pramenících v Německu je řeka Dunaj, která se vlévá do Černého moře a tok této řeky dosahuje 2850 km.

Neznámějším německým jezerem je Bodamské jezero, jež je tektonicko-ledovcového původu a díky své rozloze 571 km² se stalo druhým největším alpským jezerem a třetím největším jezerem v Evropě. (www.wikipedia.org)

Bodamské jezero leží na hranicích Německa, Rakouska Švýcarska v nadmořské výšce 395 m.n.m. Toto jezero vzniklo na řece Rýn. Po Balatonu (Maďarsko) a Ženevském jezeru (Francie / Švýcarsko) je to třetí největší jezero ve střední Evropě. Bodamské jezero je rozděleno do čtyř částí (Oberste, Ublinger See, Untersee a Keller See und Gnadensee) a jihozápadní Německo z něho čerpá pitnou vodu. V jezeře se nachází tři ostrovy. (<http://blog.zemepis.net>)

Bodamské jezero poprvé zmínil římský zeměpisec Pomponius Mela roku 43 n. l. Poznamenal, že Rýn protéká dvěma jezery a dal jim latinské názvy Lacus Venetus (dnes Obersee) a Lacus Acronius (dnes Untersee). Plinius starší použil jméno Lacus Brigantinus po římském městě Brigantium (dnes Bregenz - Břežnice). (<http://blog.zemepis.net>)

Kolem jezera byla vybudována města – v Rakousku je to např. Bregenz a Fussach, v Německu Lindau, Konstanz (Kostnice), Reichenau, Moos atd. Ze švýcarských měst situovaných u Bodamského jezera je to např. Horn, Uttwil, Altnau, Kreuzlinger a další.

V roce 2002 velké přívalové deště nezpůsobily povodně jen v České republice, ale Labe odneslo velké množství vody i do Německa, kde také došlo k ničivým záplavám.

Největší povodeň v dějinách Saska vyhnala (17.8.2002) z domovů v Drážďanech 1000 lidí.. Hladina Labe zde dosáhla 9,10 m a překročila rekord z roku 1845. Polovina Drážďan byla bez elektrického proudu a telefonního spojení; 16 tisíc lidí bylo evakuováno z Bittenfeldu v Sasku – Anhaltsku, kde se 15.8. protrhla hráz na řece Muldě. Zdivočelé řeky zanechaly spoušť v Sasku, Sasku-Anhaltsku i Braniborsku. Města Wittenberg, známé z luteránské reformace, a Rorgau s okolím byla zatopena. Hlavní město Saska-Anhaltska Magdeburg Labe ušetřilo. Povodně si do 21.8. vyžádaly 17 obětí. Do boje s nimi bylo nasazeno 50 lis. Lidí. Nejvíce postižena byla města Drážďany, Riesa, Pirna, Bitterfeld, Wittenberg, okolí Magdeburku a obce v povodí Labe, Muldy a jejich přítoků. (Zwettler, 2002)

4.1.2.3 Klimatická charakteristika

Německá republika se celou svou plochou nachází v mírném pásu. Na severu převažuje oceánské klima a směrem k jihovýchodu přechází v kontinentální. Hornorýnský úval je nejteplejší oblastí Německa. Z klimatické mapy lze vyčíst, že je to oblast průměrnými ročními srážkami mezi 500 až 2000 mm. Nejvíce sněhu a deště můžeme čekat v Alpách, na zbývajícím území se srážky pohybují v rozmezí od 600 do 900 mm. Sněhová pokrývka ve většině Německa vydrží jen několik dní, kdežto v Alpách až 5 měsíců. (Bateman, Eganová, 1994)

4.1.2.4 Fauna a flóra

Zhruba jedna třetina země je tvořena lesy, které byly dříve dubovo-bukové, dnes je ale nahradily smrkové a borovicové monokultury. Černý les je tvořen převážně jedlovým porostem a šumavské lesy reprezentují převážně bučiny. Od nadmořské výšky 1800 m se už v Alpách nevyskytují lesy, ale kleče a alpské louky. V severní části Německa se nachází četná vřesoviště, rašeliniště a bažiny, jejichž vznik přičítáme ledovcovému působení. 15 % území je chráněno státem. Největším národním parkem je Berchtesgaden. Zvěř žijící v Německu tvoří živočichové typičtí pro střední Evropu. Původní živočichové se dnes vyskytují jen v Alpách (např. kozorožec, kamzík, svišť apod.). Dobře se tu daří stěhovavým ptákům. (Bateman, Eganová, 1994)

4.1.3 Socio-ekonomická charakteristika Německa

4.1.3.1 Obyvatelstvo

Dá se říci, že od 16. století jsou dějiny Německa jednotné. Velkou část obyvatelstva tvoří Němci (91,9 %). Hustota zalidnění spolkové republiky je v porovnání s Českou republikou téměř o polovinu vyšší (230 obyvatel/km²). Se svými 82,1 miliony obyvatel je Německo nejlidnatější evropskou zemí. Z procentuelního složení obyvatelstva Německa se dá vyčíst i výskyt několika národnostních menšin. Na severu země se usazují Dánové, u hranic s Nizozemskem Vlámové a z jihovýchodu do Německa přichází Lužičtí Srbové. V počtu přistěhovalců je ale Německo na vrcholu žebříčku. Imigranti do Německa začali proudit hlavně po roce 1989. Většina z nich přišla z východu a to hlavně za lepší prací. Imigranti pro Německo představovali a pořád ještě představují velký problém. Negativně ovlivňují trh práce, protože konkurují Němcům levnou pracovní silou. Také díky nim vznikají neofašistické instituce, které jsou příčinou dalších mnoha sporů. Na druhou stranu zase imigranti zvyšují přírůstek německého obyvatelstva, kterého postupně ubývá. Roční přírůstek v roce 2006 byl 0,02 %. Nejvíce přistěhovalců přichází z Turecka (3 %), zemí bývalé Jugoslávie, Řecka a Itálie. Muži žijící v Německu se průměrně dožívají 74,5 roku, ženy zase 80,9 roku. Z demografické křivky můžeme vyčíst, že největší podíl na složení populace Německa mají generace narozené v letech 1965 – 1970. Od roku 1995 dochází k nárůstu všech úmrtí za rok. V roce 1995 zemřelo ve spolkové republice 884 tisíc lidí. Rok 2010 má přinést navýšení až k 905 tisícům zemřelých. Naopak porodnost v Německu klesá. Zatímco v roce 1995 se narodilo na tomto území 765 tisíc dětí, předpoklad na rok 2010 hovoří o 676 tisících novorozenců. Celkově se dá říci, že populace v Německu stagnuje, nebo pomalu

vymírá. Od roku 2010 se počet obyvatel Německa snižuje zhruba o 0.1 %. (Bateman, Eganová, 1994, www.census.gov)

Náboženská víra je spojena s historickým vývojem země. V severní a východní části spolkové republiky převažuje luteránská víra (protestanti, 47 %), římská katolická (38 %) na jihu a v Porýní. Imigranti s sebou přináší také "nové" náboženství a tím je islám. Muslimové představují 2,2 % německé populace. Ostatní křesťané tvoří zhruba 1,8 % obyvatelstva a zbylí Němci jsou bez vyznání. (Bateman, Eganová, 1994, www.zemepis.net, www.zemepis.com)

Moc se v Německu dělí stejně jako u nás na tři větve. Tu zákonodárnou představuje parlament, který je dvoukomorový. Jedna z komor se nazývá Spolkový sněm a tvoří ji 662 poslanců, kteří jsou ve funkci po dobu 4 let. Další 68 zastupitelů jednotlivých zemí tvoří Spolkový sněm, který volí kancléře do čela vlády. Představitelem moci výkonné je prezident, jehož volí voličský sbor, tzn. delegáti spolkového sněmu a zemských sněmů.

4.1.3.2 Zemědělství

I když je Německo hospodářsky třetí nejsilnější země světa, jeho sjednocení přineslo řadu problémů. Po počáteční výrobní konjunktuře západních spolkových zemí a velkému poklesu výroby ve východní části země doprovázeném vysokou nezaměstnaností, postihla celou zemi krize, ze které se Německo v současnosti zotavuje. Rozdíly mezi oběma částmi země jsou ve sféře produktivity práce a infrastrukturální vybavenosti (bydlení, komunikace a spoje, služby) stále značné.

Přestože je třetina Německa zemědělsky obdělávána a dalších 15 % rozlohy se využívá k chovu skotu, vyspělé mechanizované zemědělství v Německu poskytuje práci jen 3 % obyvatelstva. Německá spolková republika ale není samostatnou jednotkou, co se týče zemědělských produktů. Některé potraviny musí dovážet, např. z Francie.

Německo je první země na světě v produkci chmele. Vyrábí se tam asi 500 druhů piva. Mezi další pěstované plodiny patří pšenice, ječmen, žito, ze zeleniny je nejrozšířenějším druhem zelí. Podél toků Mosely a Rýna se daří vinné révě. Zhruba 75 % zemědělské produkce představuje živočišná výroba. Jejím podstatným dílem je chov prasat. Co se týče množství, tak se Němci drží na prvním místě v Evropě. Pro sever země je typický rybolov a chov skotu, zejména ovcí. Lesnictví je v Německu na dobré úrovni, přesto ale museli Němci do roku 1990 dřevo dovážet. (Bateman, Eganová, 1994)

4.1.3.3 Průmysl

Německý průmysl je nejvyspělejší v Evropě. Německo je první na světě v těžbě hnědého uhlí, jehož ložiska se nachází ze dvou třetin na východě země. V Porúří se těží černé uhlí a v severní části Německa zemní plyn. V Durynsku a okolí Hannoveru se těží kamenné soli. Třetí místo na světě ve výrobě automobilů zaujímá opět Německo. Automobily a jiné dopravní prostředky představují jednu pětinu celkového exportu. Mezi ty nejznámější značky automobilů pocházejících od našich západních sousedů patří Opel, Volkswagen, Porsche, Smart, Mercedes a BMW (Bayerische Motoren Werke AG – Bavorské motorové závody). Elektřina se v Německu ze dvou třetin vyrábí v tepelných elektrárnách a téměř jedné třetiny dosahuje produkce jaderných elektráren. I když množství elektrické energie, které vzniká činností větrných elektráren je oproti předchozím údajům „zanedbatelné“, Německo je po Spojených státech amerických druhým největším „spotřebitelem“ větrné energie. Dalšími rozvinutými odvětvími německého průmyslu je elektrotechnika, optika, elektronika (např. Bosch, VARTA, Siemens), ale i potravinářský průmysl (Haribo), kosmetický průmysl (Nivea) apod. Z celosvětových firem můžeme uvést i Allianz a E.ON. (www.wikipedia.org, Bateman, Eganová, 1994)

Největšími průmyslovými centry Německa jsou např. Kolín nad Rýnem a aglomerace Porúří.

Zwettler uvádí 10 německých průmyslových podniků s nejvyšším obratem. Na prvním místě je firma Daimler-Benz, která v roce 1997 zaměstnávala 300 tis. lidí a v téže roce vydělala 124 mld. tehdy ještě německých marek. Daimler-Benz je výrobce osobních i nákladních automobilů a autobusů (Mercedes-Benz, Smart...). Na druhé příčce v tabulce průmyslových podniků se umístil podnik Volkswagen (s Audi), který v roce 1997 poskytoval práci 275. tis. obyvatel. Volkswagen prodal v témže roce auta za 113,2 mld. německých marek. Siemens se svými 382 tis. zaměstnanci se v tomtéž roce umístil jako třetí firma. Jeho prodej činil 106,93 mld. německých marek. Mezi další úspěšné firmy Německa patří RWE, BMW, BASF, Bayer a další. (Zwettler, 2002)

Nejdůležitějšími německými obchodními partnery je Francie, Nizozemsko, USA, Velká Británie, Itálie atd. Na 7. místě je podle Zwettlerových odhadů Japonsko. Česká republika se dostala na 13. místo, hned za Rusko. (Zwettler, 2002)

Díky německému průmyslu ale také dochází k znečišťování Evropy. Německo produkuje 916 mil. Tun oxidu uhličitého ročně, což ho staví na první místo ve znečišťování Evropy. Jeho průmyslová výroba ohrožuje zdraví obyvatel Evropy dokonce 3x více než průmysl Francie. (Zwettler, 2002)

4.1.3.4 Doprava

Německá dálniční síť je na kilometry nejdelší v Evropě. Stejně vyspělá je železniční doprava. Železniční tratě se v podstatě od konce 2. světové války nezměnily.

Důležitá je i vodní doprava po Rýnu. V Německu leží největší říční přístav v Evropě, Duisburg. Největším námořním přístavem v Německu je Hamburk, který leží na Labi. Přístavním městem jsou i Brémy (Bremen), které leží na Vezeře a mají přístup k Severnímu moři. Naopak přístav ve městě Kiel leží na pobřeží Baltského moře. Nejvíce používanou vodní cestou v Evropě je řeka Rýn. Německo má velice dobře rozmístěné vodní kanály, které spojují jednotlivé řeky, nebo i obě moře (např. Z výše zmíněného města Kiel se Severomořsko-baltským průplavem dostaneme třeba až do Hamburku. Středoněmecký průplav zase spojuje Labe a Vezeru a pokud bychom pokračovali dále, dostaneme se až k řece Rýn.). Dalšími německými přístavy jsou např. Lubeck, Wilhelmshaven a Rostock. (Bateman, Eganová, 1994, Kolektiv autorů, 1996)

Rozvinutá a velice využívaná je v Německu i letecká doprava. Letiště je ve více než 40 městech. Nejznámější letišťem světového významu je letiště ve Frankfurtu nad Mohanem. Mezinárodní letadla také přistávají v Mnichově, nebo Berlíně a na dalších letištích. Společnost Lufthansa je německou leteckou společností, která funguje už od roku 1926. Lufthansa za měsíc přepraví v průměru 4,7 milionu pasažérů. Sídlo firmy se nachází v Kolíně nad Rýnem. (www.lufthansa.com)

4.1.4 Cestovní ruch Německa

Turismus je v Německu velice rozvinutý (nejvíce památek se nachází ve východní části země). Podstatná část příjmů do německé pokladnice přichází právě z turismu. Němci ale také často jezdí do zahraničí a jejich výdaje jsou tam třikrát vyšší, než právě tyto příjmy z turismu.

Symbolem Německé republiky je Braniborská brána, která se nachází v hlavním městě Berlíně. Její výstavba byla dokončena roku 1791.

Králové Pruska projížděli pod klasicistním obloukem při návratu do svých rezidencí, Napoleon I. Projížděl branou na důkaz svého triumfu nad Prusy. Ani vítězství nad Francií roku 1871 se nemohlo se vši parádou slavit jinak než průjezdem Braniborskou branou. Také Hitler se jako nový říšský kancléř v roce 1933 oddával holdům pochodňového průvodu branou. Po pádu třetí říše tvořila brána pevnou hranici mezi politickým Východem a Západem a po vystavění berlínské zdi v roce 1961 symbolizovala studenou válkou. Od roku 1989 je Braniborská brána opět otevřena a představuje obnovení německé jednoty. (Bedurftig, 2008)

Obr. 4, zámek Neuschweistein (<http://www.wikipedia.org>)

V Německu je celkem 30 památek zapsaných na seznam mezinárodního dědictví UNESCO. Nejvíce navštěvovaným zámek v Německu je Neuschwanstein. Zámek byl postaven v romantismu (19. stol.) Ludvíkem II. Bavorským. Zajímavé je, že inspiraci pro stavbu tak monumentálního zámku bral Ludvík II. z kulis oper Richarda Wagnera, svého dobrého přítele, a z hradu Wartburgu, který stojí v Durynském lese. Veškerý interiér zámku je v duchu romantismu, až na trůnní sál, který byl vystavěn podle byzantského vzoru. Je třeba zmínit, že Ludvík II. se díky stavbě Neuschwansteinu tak zadlužil, že po jeho smrti zbyly jen dluhy v hodnotě 14 milionů zlatých marek. Dnes je zámek lákadlem pro mnoho turistů a přináší Německu nemalé zisky. (Kolektiv autorů, 2000)

Dalšími turistickými zajímavostmi Německa jsou např. gotická katedrála v Kolíně nad Rýnem, doky v Hamburku, Sanssouci, zámek postavený na vinohradu Fridrich II., drážďanský zámek, bažiny ve Waddensee a křídové útesy na Rujaně. (Kolektiv autorů, 2000)

4.1.5 Historie Německa

Nejstaršími obyvateli Německa byli v 1. tisíciletí př. n. l. Keltové, na severu podél pobřeží Baltského moře Germáni. V 1. století pronikly germánské kmeny k Rýnu, do

středního Německa i oblasti Karpat. Na přelomu našeho letopočtu se jižní část Německa stala součástí antického Říma. Ve 4. století n. l. byli Germáni vytlačováni Huny, kočovnými nájezdníky ze střední Asie. V roce 410 germánští Visigótové vyloupili Řím. Pád západofřímské říše byl v 6. a 7. století provázen vznikem germánských kmenových útvarů Bavorů, Alamanů a Durynků. (Bateman, Eganová, 1994)

Až do počátku 10. století měli toto území pod kontrolou Francouzi. Roku 919 přechází moc na Jindřicha I. Saského, prvního německého krále. Jeho následovník a syn Otto I. připojil k Německu Burgundsko a Itálii a dal tak vzniknout Svaté říši římské, již se stal císařem roku 962. Až do 12. století se tato říše rozrůstá i na východ. Začala vznikat první města a po rozpadu Svaté říše římské vznikla samostatná hrabství a knížectví. Roku 1273 nastoupil na trůn první Habsburk, Rudolf I. Titul římského císaře přecházel z panovníka na panovníka po generace v podstatě až do roku 1804.

V roce 1618 začal císař Ferdinand II. (1578 – 1637) vojenské tažení proti českým protestantům a zavlkl tak Evropu do třicetileté války (1618 – 48). Během 30 let se počet obyvatelstva na území Německa snížil z původních 21 milionů na 13,5 milionu. Vestfálský mír (1648) potvrdil suverenitu asi 300 německých knížectví, biskupství a svobodných měst a tak zachoval rozdrobený charakter říše. (Bateman, Eganová, 1994)

Dalším důležitým historickým bodem v chodu německých dějin byl rok 1806. Byla to doba napoleonských válek. V tomto roce se také panovník František II. Rakouský musel vzdát titulu císaře Svaté říše římské a také vznikl Rýnský spolek, malá konfederace pod francouzským vlivem. Roku 1815 nakonec vznikl Německý spolek, který se skládal z 39 států. Nejsilnějším státem bylo Rakousko, ale to jen do roku 1866, kdy bylo z konfederace vyloučeno. Během dalších let velice vzrostla moc Pruska. Roku 1871 vyhlásil pruský kancléř Otto von Bismark Německé císařství.

V roce 1907 bylo vytvořeno vojenské spojenectví Německa, Itálie a Rakouska-Uherska proti Británii, Francii a Rusku. Zavraždění rakouského velkovévody Františka Ferdinanda d'Este (1863 – 1914) srbským nacionalistou v Sarajevu nakonec porušilo vratký mír mezi těmito skupinami států a v roce 1914 vyvolalo 1. světovou válku. Ta skončila roku 1918 porážkou Německa, obsazením průmyslového Sárska a Porýní Francií, územními ztrátami na východě a svržením císařství. (Bateman, Eganová, 1994)

Od roku 1923 vznikala v Německu fašistická hnutí. V roce 1933 se ve funkci kancléře k moci dostal Adolf Hitler (1889 – 1945), vůdce Nacionálně socialistické strany (NSDAP). V dalších letech se Hitler stal vůdcem třetí říše, zabral Rakousko a Sudety a roku 1939 začal druhou světovou válku v Polsku. Válečná politika Adolfa Hitlera vedla ke ztrátám na

životech. Zemřelo zhruba 50 milionů lidí. Německo přišlo o území východně od Odry a Nisy a zbytek území byl rozdělen na západní a východní část. Východ Německa měl pod kontrolou Sovětský svaz, který všechny vzpoury proti komunistickému režimu násilně potlačoval. Západní část, Spolková republika Německo, fungovala více méně samostatně. Roku 1955 se stala součástí Severoatlantické vojenské aliance (NATO) a o dva roky později se připojila do Evropského hospodářského společenství.

V roce 1961 vybuodovalo východní Německo masivní Berlínskou zeď, aby zastavilo exodus obyvatel na Západ. Postupem času získaly obě strany zdi velmi rozdílný charakter. Západní strana byla pokryta křiklavými graffiti a stala se svým způsobem turistickou atrakcí. Východní strana se v příkrém kontrastu s tím proměnila v pustou zónu smrti. Zeď od přilehlých ulic oddělovalo 100 metrů široké „pásmo nikoho“, jež měly strážce do posledního kousku na mušce svých zbraní. Pokusů o útěk proto prudce ubylo. (Cummins, 2007)

Zmírnění napětí mezi východem a západem bylo přerušeno v roce 1968 sovětskou invazí do Československa, na které se podílela i východoněmecká vojska. Chladné vztahy mezi Německem a Východem trvaly až do roku 1970, kdy byly podepsány smlouvy o nepoužití síly v politických záležitostech s Polskem a SSSR a byly potvrzeny hranice na Odře a Nise. O dva roky později otevřel pakt mezi Východním a Západním Německem novou cestu ke spolupráci. V 80. letech zesílil tlak na uskutečnění reform v sovětském bloku. V roce 1989 masový útěk východních Němců a vlna demonstrací vedly k likvidaci Berlínské zdi. Na jaře 1990 byly ve Východním Německu uskutečněny první svobodné volby a 3. října došlo i k oficiálnímu sjednocení Německa. (Bateman, Eganová, 1994)

Německo je federativní republika složená z 10 zemí. Po roce 1990 bylo Východní Německo rozděleno do 15 států a Berlín, hlavní město Německa, se sjednotil, a tak vznikla šestnáctá německá země.

Albert Einstein

Jednou z nejslavnějších osobností Německa je Albert Einstein. Problematika jeho občanství je dost zapeklitá, někteří lidé ho považují za Američana a mají z části pravdu, protože tam Einstein emigroval.

14. března 1879 se manželům Hermannu a Pavlíně Einsteinovým v Ulmu narodil syn Albert. Albert vyrůstal v židovské rodině, jeho rodina se často stěhovala a on později také. Začal studovat v Německu, později se rodina přestěhoval do Milána. 1896 začal navštěvovat školu v Curychu, kde pracoval na své první vědecké práci. Během dalších deseti let se stal profesorem a vyučoval v Bernu, Curychu a roku 1911 dokonce vyučoval v Praze na Karlo-

Ferdinandově univerzitě. Profesorem na Univerzitě v Berlíně se stal roku 1914. Následujícího roku podepsal svou první velkou politickou deklaráci „Manifest k Evropanům“ a dokončil základní logickou strukturu obecné teorie relativity. Roku 1919 se rozvedl s manželkou Milevou, se kterou měl už 18-tiletou dceru a dva syny, a vzal si svou vzdálenou příbuznou Elsu. Téhož roku se stal slavným, protože jeho teorie relativity byla potvrzena Edingtonovou expedicí. Roku 1921 znovu navštívil Prahu a dále se vyskytoval hodně v Americe (Princetону a Kalifornii). Roku 1933 se zřekl německého občanství a definitivně se s rodinou odstěhoval do USA. Albert Einstein zemřel 18. 4. 1955 v USA a i po své smrti je symbolem geniality. Roku 1921 získal Nobelovu cenu za fyziku. Kromě teorie relativity se podílel na vývoji kvantové teorie a byl jedním z prvních, kdo varoval před zneužitím atomové energie. (Horský, 1998)

4.2 Polská republika

Anděl uvádí, že je to země rovin, jezer a drobných políček. Polská země katolíků je nejvíce zkoušená ve své historii. Je známá třeba pro svou vodku. Z osobností Polsko proslavili např. básník A. Mickiewicz, spisovatel H. Sienkiewicz, hudební skladatel F. Chopin, filmový režisér a herec R. Polanski, z vědců M. Koperník a M. Curie-Sklodovská a papeže Jan Pavel II. (Anděl, 1998)

Obr. 5, mapa Polska (<http://www.blog.zemepis.net>)

4.2.1 Poloha Polska

Polsko je středoevropský stát ležící v mírném pásu. Je to osmá největší země Evropy rozkládající se na 312 685 km² severně od České republiky. S naším státem sdílí hranice o délce 796 km. Kromě České republiky sousedí na severu s Kaliningradskou oblastí Ruské federace. Postupujeme-li po hranicích směrem na východ, zjistíme, že k Polské republice přiléhá i Litva a Bělorusko. Na jihovýchodě sdílí hranice s Polskem Ukrajina, na jihu Slovenská republika a výše zmíněná Česká republika. Na západě přiléhá Polsko k Německu. (Bateman, Eganová, 1994, Kolektiv autorů, 1996)

4.2.2 Fyzicko geografická charakteristika Polska

4.2.2.1 Geomorfologická charakteristika

Většina území Polské republiky je nížinatá či rovinatá, v minulosti ovlivněná ledovcovým působením. Pohoří se vyskytují při jižních hranicích státu. Ze severu je Polsko přístupné z Baltského moře. Mezi nejrozlehlejší nížiny Polska patří Velkopolská nížina na západě země, Mazovská nížina na východě státu a Slezská nížina, která sem přechází z České republiky. Na sever se podél Baltského moře táhne Pobaltská nížina.

Na jihu a především na jihovýchodě Polska leží pahorkatiny, které přecházejí v pohraniční pohoří. Z vrchovin zmiňme Malopolskou a Lublinskou vrchovinu. Vysoké Tatry jsou největším polským pohořím a sídlí v nich také nejvyšší hora země Rysy (2499 m).

(<http://polsko.worldcountry.cz/index.php>)

Obr. 6, geomorfologická mapa Polska (<http://www.treking.cz>)

Příhraniční pás hornatin rozkládající táhnoucí se od jihozápadu k jihovýchodu tvoří Jizerské hory, Krkonoše, Stolové hory (je to stolovitý typ hornatiny, který vznikl působením erozních činitelů na pískovcový podklad a místo jeho vrcholu se na mohutné vyvýšenině nachází jen velká plocha podobná tabuli), Vysoké a Nízké Beskydy, Tatry a Bukovské vrchy. (www.wikipedia.org)

4.2.2.2 Hydrologická charakteristika

Severní část Polské republiky je omývána Baltským mořem. Pobřeží je tam členité, nachází se tam tzv. kosa, dlouhé výběžky pevniny do moře (Viselská a Helská kosa). Visla a Odra odvádí 90 % veškeré vody do Baltského moře. Visla je zároveň nejdelší polskou řekou (1086 km). Východní hranici Polska z části tvoří koryto řeky Bug. Odra, pramenící v České republice, teče severozápadním směrem a také její dolní tok představuje hranici mezi Polskem a Německem. Jejím největším přítokem je řeka Warta. Řeka Visla protéká střední částí Polska. Pramení nedaleko českých hranic a Moravskoslezských Beskyd. Do Visly se z levé strany vlévají řeky Pilica, Bzura a další. Mezi její pravostranné přítoky patří Dunajec, San, Wieprz, Bug atd. (www.wikipedia.org, Kolektiv autorů, 1996)

V severní a střední části státu se nachází velké jezerní plošiny, např. Mazurská, Velkopolská a Pomořanská jezerní plošina.

4.2.2.3 Klimatická charakteristika

Vzhledem ke své poloze je podnebí v Polské republice přímořského i vnitrozemského charakteru. Střídají se tu čtyři roční období. Léta zde bývají horká a zimy naopak velice chladné s mnoha sněhovými srážkami. V lednu dosahují teploty průměrně -3 stupňů Celsia a v červenci se zřídka vyšplhají nad 20 stupňů Celsia. Území s nejvyššími srážkami se nachází na jihu a jihovýchodě území a roční průměr srážek, které spadnou na polské území, se pohybuje kolem 600 mm. (www.wikipedia.org)

4.2.2.4 Fauna a flóra

Přes 32 % z celé plochy Polska je chráněno příroda. Polsko má 23 národních parků. Na hranicích s Běloruskem se nachází Bělověžský prales, který je pozůstatkem obrovského pralesa, který v minulosti pokrýval skoro celou Evropu. Bělověžský národní park je pod ochranou státu také z toho důvodu, že se tam vyskytuje vzácný živočišný druh zubr evropský. Národní parky v Polsku jsou také často chráněny z důvodu výskytu mokřad a rašelinišť. Dalším ze známých národních parků je Národní park Bory Tucholskie. Ten je chráněn pro

výskyt bobra evropského, tetřeva hlušce, který je i ve znaku národního parku. Mimo jiné zde žije i vlk evropský, 7 druhů netopýrů, pstruh duhový, Ze 143 druhů ptáků bychom mohli jmenovat čápa černého, sokola stěhovavého, kormorány, labutě, volavky a výše zmíněného tetřeva hlušce. Příroda toho parku je ovlivněna dřívějším zaledněním a vyskytují se tu některé glaciální druhy rostlin i dnes (violka olýsalá, stulík malý, lomikámen bažinný, zimozel severní, hadilka obecná atd.). V jezerech bychom mohli najít např. lobelku vodní. Lesy jsou zde převážně jehličnaté (nejvíce se v Polsku vyskytuje borovice lesní), listnaté (duby, buky, habry), i smíšené. (www.wikipedia.org)

Krajina tmavých lesů a průzračných jezer, to je krajina Mazurských jezer. Jestliže připočteme jezerní oblast Suwalki na severovýchodě, je v regionu více než 1000 jezer spojených labyrintem řek a průplavů. Největším jezerem oblasti i Polska je Sniardwy (asi 106 km²), na němž hnízdí mnoho vodních ptáků, včetně volavek popelavých. V rezervaci Borecký les na ruských hranicích jsou chráněni zubři, největší evropské stádo losů lze spatřit v rezervaci Czerwone Bagno. (Bedurftig, 2008)

4.2.3 Socio-ekonomická charakteristika Polska

4.2.3.1 Obyvatelstvo

Úředním jazykem Poláků je polština, východoslovanský jazyk bez dlouhých samohlásek. V menšinách se používá němčina, romština, běloruština a kašubština, což je jazyk, kterým hovoří Poláci žijící kolem Gdaňsku. (www.zemepis.net, www.wikipedia.org)

Podle odhadu z roku 2006 žije v Polsku 38 563 869 obyvatel. 98,7 % populace tvoří Poláci. V Polsku žije také ukrajinská menšina, která tvoří 0,6 % obyvatel. Dále bychom zde mohli potkat i Němce a Bělorusy. Nejvíce osídleným městem je samozřejmě hlavní město Varšava, kde žije 1,7 milionu lidí. Po první světové válce Poláci představovali pouhých 69 % národa. Počet Poláků vzrostl proto, že zde žilo mnoho Židů, kteří za druhé světové války byli buď deportováni ze země, nebo usmrceni např. v polské Osvětimi. (www.zemepis.net)

Průměrně se Poláci dožívají 75 let. Zwettler uvádí, že muži dosáhnou v průměru věku 70 let, ženy 78. Přírůstek obyvatelstva jako u většiny evropských zemí je záporný. Od roku 2005 ubývá ročně v Polsku 0, % obyvatelstva. Počítá se, že v roce 2025 toto číslo dosáhne až -0,4 %. Úbytek Poláků také potvrzuje fakt, že ročně se tam narodí 386 tis. dětí, ovšem úbytek lidí je o 2 tisíce vyšší. Překvapivý je údaj o migraci – ročně z Polska odchází 18 tis. obyvatel. Demografická křivka popisující složení polského národa ukazuje, že v této zemi jsou dvě nejpočetnější skupiny obyvatel. Jednou z nich jsou lidé ve věku 25 – 34 let. Tato skupina

představuje zhruba 6 mil. Poláků. Zhruba 5,9 mil. Obyvatel představují polští padesátníci, druhá nejvíce početná skupina národa. (www.census.gov)

Polská republika je jedním z nejvíce katolických států (95 % obyvatel vyznává římskokatolickou víru). Pocházel odsud papež Jan Pavel II. (Karol Józef Wojtyła), který byl roku 1978 zvolen papežem katolické církve. Už dlouhou dobu je v médiích zmiňován zákaz potratů v Polsku. (www.zemepis.net, www.wikipedia.org)

Nejvíce obývaným městem je hlavní město Varšava, která se nachází ve středovýchodní části země zhruba 150 km od hranic s Běloruskem. Ve Varšavě žije 1 675 000 obyvatel. Druhé největší město je Lodž s 855 000 obyvateli. Město Lodž leží ve středu Polska, jihozápadně od Varšavy. Další hustě obydlené město představuje Krakov, středověké hlavní město Polska, který obývá asi 760 000 lidí. (www.zemepis.net)

Polsko je republikou od roku 1918. V čele stojí prezident, který reprezentuje stát navenek. Je volen v přímých volbách na dobu 5 let. Funkci výkonnou stejně jako v ČR vykonává vláda pod vedením jejího předsedy. Prezident jmenuje kabinet podle procentuálního zastoupení stran ve volbách, ten má na starost jednotlivá ministerstva. V přímých volbách voliči dávají své hlasy také 460 poslancům voleným do poslanecké sněmovny (sejmu). Senát má 100 členů. (www.wikipedia.org)

Nezaměstnanost v Polsku dosahovala roku 2000 15 %. Míra inflace téhož roku 10,1 %, což je úspěch ve srovnání s rokem 1993, kdy inflace vzrostla na 35,1 %. (Zwettler, 2002)

4.2.3.2 Zemědělství

Asi 60 % polského území je tvořeno zemědělskými oblastmi a vysoký podíl obyvatelstva pracuje na malých soukromých farmách. Zemědělství trpí různými strukturálními problémy, jako například nadbytkem pracovní síly a nedostatkem investic. (<http://portal.mpsv.cz>)

V Polsku se ve velké míře chovají koně. Ve středu země se daří prasatům. Na loukách a pastvinách kolem Mazurských jezer se chovají ovce. Z živočišné výroby se tu farmáři zaměřují i na chov skotu. Díky přístupu k Baltskému moři může Polsko těžit i z plodů moře. Podél severního okraje země bychom našli hnízdiště tresek, platýzů a sledů. Z užitkových rostlin se pěstuje ječmen, pšenice a žito. V Pomořansku se pěstuje žito a brambory. Cukrové řepě se daří kolem hranic s Českou republikou. V oblastech vrchovin (Malopolská a Lublinská) se pěstují brambory a pšenice. Na východě je zaznamenán zvýšený chov drůbeže. Ovoce a zelenina se pěstuje hlavně v údolích kolem řek. Při ústí řeky Visly do Baltského moře se daří tabáku a východně od Visly lnu. (Kolektiv autorů, 1996)

4.2.3.3 Průmysl

Zemědělství a průmysl v Polsku tvoří jen 6,5 % hrubého domácího produktu. Nedaleko města Lublin se nachází naleziště černého uhlí, stejně jako v jižní části Polska u měst Walbrzych a Katowice. Střední část Polska se využívá k těžbě hnědého uhlí. V jižní části Polska, hlavně kolem Krakova, jsou ložiska kamenných solí, ropy a zemního plynu. Na jihozápadě kolem města Boleslawiec se těží měď, kolem Tarnobrzegu na jihovýchodě zase síra. Nejvíce průmyslových měst převážně zaměřených na hutnictví je v katowicko-krakovské oblasti, kde se nachází nejen černé uhlí, ale je to i část Polska s největším výskytem tepelných elektráren. (Kolektiv autorů, 1996)

Dominantní průmyslové sektory Polska reprezentuje stavba lodí, hutnictví a ocelářství, chemický a textilní průmysl. Zvyšující se podíl obchodu, high technology a služeb sehrál významnou roli při restrukturalizaci národního hospodářství. Polsko má největší podíl pracujícího obyvatelstva ve střední Evropě. Současná pracovní síla je odhadována na 17,6 milionů. 22 % obyvatel je zaměstnáno v průmyslu, 28 % v zemědělství a 50 % v sektoru služeb. (<http://portal.mpsv.cz>)

Zástupcem textilního průmyslu může být např. firma Pamotex, která vytváří ložní prádlo, a Corri, jenž šije dámské kožichy. Z oblasti spotřební elektroniky jmenujme např. firmu Polar s.a., která vyrábí tzv. bílou elektroniku pro domácnosti (lednice, mrazničky, myčky apod.). Společnost Datacom Software se specializuje na počítačové systémy, internetové a intranetové sítě. Zástupcem potravinářského průmyslu je Browar Staropolski, výrobce piva. Rafineria Gdańska je producentem motorových olejů. Stavbou lodí se zabývají firmy Remontowa v Gdaňsku, Alkor, Almare a mnoho dalších. (www.polishproducts.pl)

Polsko vyváží své produkty do Německa, které od nich odebírá třetinu vývozu. Další odběratelské země představuje Itálie, Francie a Česká republika. Čtvrtina dovezeného zboží pochází z Německa. Rusko a Itálie představují další dodavatelské státy. (Zwettler, 2002)

4.2.3.4 Doprava

Polská silniční doprava není tak vyvinuta jako v jiných evropských státech, několik dálnic právě prochází výstavbou. Železniční doprava byla obnovena po 1. světové válce a tratě byly rozmístěny nerovnoměrně – směrem na východ jich ubývalo (důvodem bylo rozdělení Polska mezi Rusko a Prusko).

Polské vlaky zvláště na mezinárodních trasách prezentují relativně akceptovatelnou evropskou úroveň (týká se to jak pohodlí, tak i bezpečnosti). Železniční síť je mnohem hustší

v západní části než ve východní části země. Z Varšavy do ostatních velkých měst se dostanete během 2-6 hodin. (www.staypoland.cz)

Letiště bychom dnes našli ve Varšavě, Katowicích, Poznani, Gdaňsku, Wroclawi, Lodži a dalších městech. (Kolektiv autorů, 1996)

Co se týče říční dopravy, tak se Evropa snaží propojit řeky v severní části kontinentu. Francouzskou Seinou počínaje by se náklad měl dostat přes německé, polské a slovenské řeky a plavební kanály až do Maďarska. V rámci této integrace říční dopravy v Evropě se chystá propojení i s Českou republikou a to přes koryta dvou řek – Labe a Odry. (<http://dopravni.net>)

Obr. 7, Gliwický kanál a odbočení průplavu Dunaj-Odra (vlevo) u města Kędzierzyn-Koźle v Polsku (<http://dopravni.net>)

4.2.3.5 Cestovní ruch

Jednou z nejlákavějších turistických atrakcí je město Krakov. Toto město se nachází na dolním toku Visly vzdušnou čarou asi 100 km severovýchodně od Karviné.

Druhá světová válka se překvapivě města nedotkla. Takže dnes můžeme v Krakově vidět mnoho architektonických skvostů z různých historických etap. Jednak bychom v Krakově mohli obdivovat mnohé šlechtické paláce, více než 100 kostelů a klášterů, ale

i rezidence polských knížat. Naší pozornosti by neměl ujít zámek Wawel a Soukenice, středověké nákupní centrum. (Bedurftig, 2008)

Jen málokteré město se může pochlubit tolika uměleckými poklady z období pozdního středověku, renesance a baroka na tak malé ploše. Proto se Krakov v roce 1978 ocitl jako první evropské město na Seznamu světových kulturních a přírodních památek UNESCO. (Kolektiv autorů, 2000)

Kromě toho, že Piastovci roku 1038 prohlásili Krakov hlavním městem Polska, zasloužili se i o vznik jedné z nejstarších evropských univerzit (Alma mater Cracoviensis, 1364), kde studoval i Mikuláš Koperník. Roku 1596 přesídlil panovník do Varšavy a i potom Krakov zůstal centrem polské kultury, a nejen polské. Vznikla tam velká židovská komunita (v části města Kazimierz), která ale byla kompletně vyhlazena.

V hlavním městě Varšavě, dalším městě zapsaném na seznamu UNESCO (od roku 1980), by nemělo ujít naší pozornosti Staré město, které vzniklo už ve 13. století. Varšava ve srovnání s Krakovem byla za druhé světové války v podstatě neustále bombardována. Proto nás dnes může překvapit, jaký veliký kus práce museli restaurátoři odvést, aby Varšava opět „povstala“. Původně gotický Královský zámek nacházející se na Zámeckém náměstí, jehož podstatná část byla za války zničena, nebyl obnoven hned po válce stejně, jak tomu bylo u ostatních staveb. Zbytky zničeného zámku byly odstřeleny. Komunističtí pohlaváři výstavbu repliky zámku povolili až roku 1971. (Bedurftig, 2008)

Obr. 8, Varšava (www.wikipedia.org)

Za zmínku stojí také hrad Malbork ze 13. století. Je hrad postavený z oranžových cihel, jehož obraz se odráží na hladině řeky Nogat. Za druhé světové války byl také značně poškozen, ale později byl zrekonstruován a roku 1997 zapsán na seznam světových kulturních a přírodních památek UNESCO. (Bedurftig, 2008)

Obr. 9, Malbork (www.wikipedia.org)

Město Vratislav (Wroclaw) založil český kníže Vratislav I. Je ale prokázáno, že osady se v těchto místech vyskytovaly už v pravěku.

Kromě historických památek vyhledávají turisté v Polsku i přírodní památky a rezervace, např. velice oblíbenou oblastí jsou Mazurská jezera, Bělověžský prales, Krkonoše, Stolové hory a Magurski národní park. (www.wikipedia.org)

4.2.4 Historie Polské republiky

První zmínka o Polsku se datuje do roku 963, kdy vládl první polský panovník Měšek I., jež byl zakladatelem dynastie Piastovců. Boleslav I. Chrabrý se stal roku 1025 prvním polským králem, tento titul se ale nedal přejímat dědičně. Vladislav I. Lokýtek se počátkem 14. století dostal do sporů s českým králem. (www.wikipedia.org)

Lokýtek musel čelit koalici německého patriciátu měst a s Němci sympatizujících slezských knížat, uznávajících za krále českého Jana Lucemburského. Podporovali ho také křižáci. Dlouhotrvající konflikt, který potvrdil existující sblížení mezi Polskem a Uhrami, vedl nakonec ke sjednocení polského království, ačkoliv mimo jeho hranice zůstaly dva z nejrozvinutějších regionů, totiž Slezsko a Pomoří. Slezsko se octlo v rámci zemí koruny svatováclavské, Pomoří bylo spolu s Gdaňskem pod vládou křižáckého státu. (Wandycz, 1998)

Piastovská dynastie se u moci udržela až do roku 1370 a pod vládou posledního Piastovce Kazimíra Velikého vznikla roku 1364 univerzita v Krakově. Roku 1385 připoutali Jagellovci Polsko k Litvě, jejíž součástí bylo až do roku 1569, kdy došlo k zvratu, a Litva se stala součástí polského království. 16. století přineslo Polsku velký kulturní rozmach, avšak moc panovníka slábla a posilovaly naopak privilegia šlechticů, což v 17. století zapříčinilo vnitřní konflikty ve státě, které vyvrcholily trojím dělením Polska, tzn. že do roku 1795 bylo Polsko rozčleněno mezi Rusko, Prusko a Rakousko. Později vzniklo na území dnešního Polska Varšavské knížectví založené Napoleonem I. Varšavské knížectví leželo na území dříve zabíraném Rakouskem a Pruskem a mělo se stát Napoleonovým spojencem, ale nakonec toto autonomní knížectví zaniklo, přesněji řečeno přestalo být autonomním knížectvím (1866)

a bylo rozděleno na dvě části – Království haličsko-vladiměřské a Krakovská republika, v jejíž východní části žili i Židé, kteří obohatili nejen polskou kulturu, ale i vědu. Z části Polska dříve obsazené Pruskem v roce 1815 vzniklo Velké knížectví poznaňské, které ale roku 1848 zaniklo. (www.wikipedia.org)

Za první světové války vzniklo na polském území „autonomní“ Polské království. Suverénním státem se opět Polsko stalo až po skončení 1. světové války a ne na dlouho. Vznikla druhá Polská republika, parlamentní republika, ale v řízení státu se vyskytly nejasnosti a došlo k rozepřím mezi politiky a hospodářskému napětí. Celá situace vyvrcholila převratem v květnu roku 1926, kdy maršál Józe Pilsudski nastolil v zemi diktátorský (sanační) režim. Za Pilsudskim stáli odpůrci komunismu a totalitních režimů, lidé, kteří zároveň upozorňovali na krizi demokracie a přitom chtěli zlikvidovat opoziční strany. Roku 1937 začala v Polsku vznikat tzv. sanační levice, opozice Pilsudského, která vnesla do strany nacionalistického ducha s totalitními tendencemi. Pilsudského strana se roku 1939 rozpadla, ale její členové dosáhli velkého vlivu i později. (www.wikipedia.org)

Druhá světová válka začala 1. září 1939, kdy Německo napadlo Polskou republiku. Předcházela tomu tzv. Jablunkovský incident, kdy němečtí vojáci 26. srpna 1939 obsadili Mosty u Jablunkowa a zajali tam několik stovek polských vojáků. Síly Polska, ačkoliv Poláci měli zhruba stejně početnou armádu jako Němci, nebyly s Německem vyrovnány. Německá armáda měla nad polskou materiální převahu – jejich výzbroj i výstroj byla mnohem kvalitnější. Polsko se tedy spoléhalo na podporu Francie a Anglie, která přišla 3. září 1939. 17. září ale přišla další rána – Polsko bylo napadeno z východu Rudou armádou, které se Polsko už nemělo jak bránit, tím pádem bylo nutno Polsko rozdělit. Západní část Polska byla pod přímým vedením Německa a na zbylém území vznikl tzv. Generalgouvernement. (Wandycz, 1998)

Tam měli být Poláci uměle stlačeni na nejnižší úroveň hmotného i kulturního života. Židé byli uzavřeni v ghettech a později vyhlazeni. Podobný osud čekal také většinu Romů. Generalgouvernement se tak stal scénou pro jednu z nejstrašnějších událostí v dějinách vůbec, židovský holocaust. (Wandycz, 1998)

Zatímco se v Polsku zatýkalo, zavíraly se vysoké školy, deportovali se Židé, Romové, Poláci, Slováci, Ukrajinci i Češi do koncentračních táborů, ve Francii vznikla nová polská vláda, která postupem času přesídlila do Londýna. Prezidentem Polska se stal Wladyslaw Raczkiwicz, který také uprchl do Francie. Generál Wladyslaw Sikorski se stal premiérem a vrchním velitelem ozbrojených sil. Sikorski se roku 1941 snažil získat podporu Spojených států, když Německo napadlo svého dřívějšího spojence, Sovětský svaz. Sikorski také přišel

s nápadem utvořit společně s Eduardem Benešem česko-polskou konfederaci. Polsko se ale se Sovětským svazem definitivně rozkmotřilo, když vyšlo najevo, že roku 1939 Rudá armáda zajala polské vojáky a popravila je v katyňském lese. Přes mnohá povstání polského národa se dále odehrával souboj o polské území hlavně mezi Sověty a Němci. Poláci už neměli důvěru v Sovětský svaz, který naopak bral polské vojáky do svého područí a začleňoval je do Rudé armády. Roku 1944 Sikorského nástupce Mikolajczyk přijal koncepci západních spojenců a přenechal Stalinovi východní oblasti Polska. Ve Varšavě ale za premiérovi nepřítomnosti vypuklo povstání a střetla se tam Rudá armáda s německou. Následkem toho povstání bylo 200 000 mrtvých obyvatel Varšavy, zánik polské Zemské armády a zničené hlavní město. Mikolajczyk odstoupil z funkce a v čele státu později stanula komunistická Prozatímní vláda národní jednoty. 12. ledna 1945 sovětská vojska postupovala Polskem a odsouvala německou armádu. Sověti osvobodili Varšavu a zastavili se až 60 km východně od Berlína. Druhá světová válka oficiálně skončila 8. května 1945, ale Sověti bojovali s Němci až do 11. května. (Wandycz, 1998)

Po válce Poláci začali osidlovat tzv. nová území na západě, odkud byli Němci vyhnáni. Polsko se změnilo v komunistický stát ovlivňovaný SSSR. Začal se znárodňovat majetek a v hospodářství nedocházelo k žádným postupům.

V červnu 1989 se v Polsku konaly „svobodné“ volby (299 míst v parlamentu bylo vyhrazeno komunistům). Kdysi ilegální odbory Solidarity z nich vyšly jako vítěz. Přes choulostivou hospodářskou situaci zde probíhala liberalizace docela normálně. 9. prosince byl zakladatel Solidarity a nositel Nobelovy ceny Lech Walesa zvolen prezidentem Polské republiky. Mimořádný úspěch, s nímž se setkala návštěva Jana Pavla II. v jeho vlasti (14. – 15. května 1991), byl jen dalším výrazem touhy Poláků po svobodě. (Duroselle, 2002)

Po pádu režimu roku 1989 se polská ekonomika otevřela západním trhům. Vzniklo velké množství soukromých firem, které po vstupu do EU (2004) využívají i dotací z EU. Polská republika se stala členem NATO roku 1999. (www.wikipedia.org)

Mikuláš Koperník

19. února 1473 se v Toruni v kupecké rodině narodil Mikuláš Koperník. Mikuláš chodil na farskou školu a později přešel do Krakova na univerzitu. Potom studoval v Itálii práva a medicínu. Rok 1507 se pro něho stal významným – Mikuláš byl toho roku jmenován osobním lékařem varmiňského biskupa a zároveň se začal zaobírat heliocentrickou teorií vesmíru. Během svého života, který byl zasvěcen bohu a zkoumání vesmíru, byl dokonce

navržen kandidátem na biskupa varmiňského. Roku 1541 konečně vyšlo celé Koperníkovovo dílo - De Revolutionibus orbium coelestium libri VI. Bylo to celkem 6 knih, ve kterých Koperník popisoval své pokusy, které prováděl ve svém domě ve Fromborku. Tam měl vybudovanou pozorovatelnu a shromážděné veškeré astronomické přístroje. V díle De Revolutionibus Koperník popírá pohyb Slunce a zároveň ho v důležitosti staví na první místo, protože právě kolem Slunce se točí ostatní planety. Mikuláš Koperník poslal jeden z prvních výtisků svého díla samotnému italskému papeži. Přesto církve považovala Koperníkovy myšlenky za zcela nepřijatelné.

Mezi další Koperníkovy přínosy patří návrh nového kalendáře, který souvisí s novou Koperníkovou myšlenkou a pohybech Země kolem své osy. Také se podílel na vypracování několika map.

Dnes se ale objevují spory o Koperníkovu národnostní příslušnost. Údajně se světově proslulý a až od 19. století oceňovaný astronom narodil v Polsku. Jeho matka byla ale Němka. Dokonce není zcela jasné, jestli Koperník uměl polsky, protože se jeho díla zachovala jen v latině a němčině. Na jeho obranu ale je třeba poznamenat, že se účastnil bojů proti křižákům a bojoval za Polsko. Svá díla věnoval polskému králi. Mikuláš Koperník zemřel 24. května 1543 a dodnes je znám jako astronom, právník, stratég, matematik, lékař a duchovní. (www.wikipedia.org)

4.3 Rakouská republika

V Andělových skriptech je uvedeno, že Rakousko je země alpských velikánů, pastvin a luk. Každém u se určitě vybaví hlavní město Vídeň, které je spjato s operetami a valčíky, a také s vídeňskou kávou. Rakousko je pro turisty a lyžaře velkým lákadlem, neboť nabízí nejen nepřehledné množství lyžařských center, ale i historických památek. Rakouská spisovatelka B. Suttnerová byla roku 1900 jako první žena odměněna Nobelovou cenou za literaturu. Z architektů si připomeňme Hildebrandta, Secesního malíře G. Klimta, hudební skladatele J. Haydna, W. A. Mozarta, F. Schuberta a J. Brahmsa. Autorem nikdy neumírajících valčíků a operet byl J. Strauss. Psychoanalyticky S. Freud a A. Adler byly také rakouského původu. (Anděl, 1998)

4.3.1 Poloha Rakouska

Rakousko je jednou ze zemí ležících ve střední Evropě. Tato země leží na pomyslné hranici mezi západní a východní Evropou a v minulosti byla velkou mocností s nemalým vlivem na veškeré dění v Evropě. Rakousko se rozkládá na 83 870 km². Nejvzdálenější body

na východě a západě Rakouska jsou od sebe asi 600 km a díky členitým hranicím sdílí tato země hranice s osmi sousedními státy. Na severu je to Česká republika, na severovýchodě Slovensko, na východě Maďarsko. Jižní hranice oddělují Rakousko od Slovinska a Itálie. Směrem západním se nachází Švýcarsko a Lichtenštejnsko. A posledním sousedním státem Rakouska je Německo. (Bateman, Eganová, 1994)

Obr. 10, mapa Rakouska (<http://www.blog.zemepis.net>)

4.3.2 Fyzicko-geografická charakteristika Rakouska

4.3.2.1 Geomorfologická charakteristika

Zhruba 60 % plochy Rakouska tvoří Alpy. Jejich nejvyšší horou je Grossglockner (3797 m), který se nachází v Taurech, hlavním pásmu Alp. Na hranicích s Itálií pásmo Alp přerušuje Brennský průsmyk. (Bateman, Eganová, 1994)

Alpy jsou nejvyšším a nejvýznamnějším pohořím Evropy. Vrcholy Alp se tyčí i nad 4000 m.n.m. Představují pátý nejdelší horský pás Evropy (1200 km). Alpy již odedávna oddělují jižní (antickou, civilizovanou) část Evropy od severní (barbarské). (Ondrejka, Lacika, 2005)

Alpy byly v minulosti těžko překonatelnou překážkou. První člověk, o němž jsou dochována svědectví, že Alpy překonal, byl Hanibal Barkas, kartágský vojevůdce, který převedl přes Alpy kolem 50 000 vojáků i se stádem bojových slonů. Hannibal chtěl napadnout během punských válek ve 3. stol. př.n.l. Řím a vyplnit ho. To se mu po překonání

Alp, kde zemřely tisíce mužů, také podařilo. Tím ale války neskončily. Válčilo se dalších 14 let. Roku 202 př.n.l. konečně zvítězili Římané a to v bitvě u Zamy. Ale nad Hanibalem definitivně nevyhráli, neboť si zanedlouho vzal život. (Cummins, 2009)

Toto pásmo končí na švýcarských hranicích masivem Silvretta a Rätikon. Po obou stranách centrálního krystalického pásma se táhnou divoká a rozeklaná pohoří vápencových Alp, která se na východě spojují. Na severu jsou nejvyšší masivy Dachsteinu (2996 m) a Hochkönigu (2941 m), na jihu Karnské Alpy (2780 m) a Karavanky tvoří hranici s Itálií a Slovinskem. Vápencové Alpy se snižují k východu do údolí Dunaje, na jihovýchod do pahorkatin Štýrska a Burgenlandu. (www.zemepis.net)

Kolem hlavního města Rakouska Vídně se rozkládá Vídeňská pánev. Žulovou plošinu bychom našli na severu od údolí Dunaje až po Šumavu.

Obr. 11, geomorfologická mapa Rakouska (<http://www.treking.cz>)

4.3.2.2 Hydrologická charakteristika

Dunaj, druhá největší řeka Evropy, protéká celým Rakouskem a většinu jeho částí také odvodňuje. Na území Rakouska se nachází 358 km jeho toku z celkové délky 2850 km. Do Dunaje se vlévá řeka Inn, Salzach, Enns, Mura, Dráva a další a společně se vlévají do Černého moře. Z jezer je třeba zmínit Bodamské jezero (viz Německo) a Neziderské jezero, které se nachází na východě území poblíž maďarských hranic a je obklopeno mnoha bažinami.(www.wikipedia.org, Kolektiv autorů, 1996)

V Rakousku můžeme vidět nejvyšší evropské a zároveň páté nejvyšší vodopády světa. Řeč je o Krimmelských vodopádech, které se nachází v Národním parku Vysoké Taury. Ročně toto místo přiláká více než 350 000 turistů, kteří mohou vystoupat až k samému počátku vodopádu. Krimmelské vodopády jsou rozděleny do tří vodopádů. Ten nejvýše

položený vodopád měří 140 m, střední část má kolem 100 m a spodní vodopád také 140 m. Celková výška vodopádu je 380 m. Průměrný průtok za vteřinu činí 6 m³, ale maximální naměřené hodnoty se pohybují kolem 57 m³. Říčka, která přivádí vodu k vodopádům se jmenuje Krimmler Ache. K vrcholu vodopádu je už více než 100 let vybudována 4 km dlouhá stezka plná serpentin. .(www.wasserfaelle-krimml.at, www.worldwaterfalldatabase.com).

V jihozápadní oblasti Rakouska bychom mohli najít i velká jezera (např. Wolfgangsee, Zeel am See) a přehradní nádrže. U Kaprunu je to např. přehradní nádrž Mooserboden, která se rozkládá v nadmořské výšce 2040 m.n.m.

4.3.2.3 Klimatická charakteristika

Rakousko leží v mírném podnebném pásu, ale díky Alpám vznikají v aktuálním počasí na různých místech v Rakousku rozdíly. Nejtepleji je kolem Vídně, kde srážky dosahují nejnižších hodnot (600 – 800 mm/rok). Je to tím, že Vídeň leží ve srážkovém stínu. Na většině území naprší průměrně 1000 mm srážek ročně. Těmto hodnotám se ale vymykají Alpy. V nadmořské výšce mezi 2500 a 2800 m je hranice, od které po celý rok ve vyšších polohách zůstává sníh. Tato hranice se nazývá sněžná čára. V Alpách srážky za celý rok mohou dosahovat hodnot až 2000 mm. (Bateman, Eganová, 1994, www.wikipedia.org)

4.3.2.4 Fauna a flóra

40 % Rakousko představují lesy, dalších 25 % louky. Přesto se původní lesy v nížinách téměř nevyskytují. Většina lesů středních výšek je jehličnatá. Alpínské louky jsou typickým biotopem v nadmořských výškách nad 2000 m. Ze zvířeny se v Rakousku vyskytují běžné středoevropské druhy – vysoká zvěř, divoká prasata, jezevci, lišky, kuny. V Alpách je to kamzík, svišť, kozorožec a vzácně i medvěd. Po turistech někdy může loudit potravu kavče žlutozobé. Kolem Nezdiderského jezera se vyskytují hlavně vodní ptáci – volavka, kolpík bílý, husa divoká a tenkozobec opačný. Mezi rostliny, které zdobí Alpské pohoří patří vřesy, hvozdík alpínský, protěž, hořec, pěnišník rezavý apod. Rakouské národní parky zabírají zhruba 3 % plochy země. Příkladem může být např. Národní park Vysoké Taury založený roku 1983, kde bychom mohli najít až 327 druhů mechů a lišejníků, kterým se daří hlavně kolem Krimmelského vodopádu, a ještě např. 62 druhů ptáků. (Bateman, Eganová, 1994, www.wikipedia.org)

4.3.3 Socio-ekonomická charakteristika Rakouska

4.3.3.1 Obyvatelstvo

Rakousko je rozděleno do 9 spolkových zemí, jednou z nich je hlavní město Vídeň. Představitelem státu je prezident, kterého volí lidé v přímých volbách na dobu 6 let. Vláda je jmenována prezidentem, stejně jako spolkový kancléř. Zákonodárnou moc představuje jako u nás parlament, jež je dvoukomorový. Národní rada, která má 183 poslanců volených na dobu 4 let, má širší pole působnosti než Spolková rada, ve které je 63 zastupitelů jednotlivých zemí Rakouské federativní republiky. Spolková rada představuje dolní sněmovnu a Národní rada zase horní. V každé z devíti rakouských zemí existuje samostatná ústava, vláda a parlament. Úředním jazykem je němčina, která na různých územích může být ovlivňována dialekty (tyrolštinou, kraňským a vorarlberským nářečím). (Bateman, Eganová, 1994, www.wikipedia.org)

V Rakousku žije 8 192 880 obyvatel (podle průzkumu v roce 2006). Pětina obyvatelstva žije ve Vídni. Mezi další nejvíce obydlená města patří Linz (205 000 obyv.) a Graz (240 000 obyv.). Třetina národa žije na venkově. 93,2 % obyvatel tvoří Rakušané. 2,7 % lidí žijících v Rakousku se přistěhovalo ze zemí bývalé Jugoslávie. Dále se tam vyskytují turecké a německé menšiny. Před druhou světovou válkou žila v Rakousku i početná židovská menšina, která bohužel byla z velké části vyhlazena. Průměrný Rakušan se dožije 79,07 roku. Přes 1.4 milionu obyvatel tvoří lidé, jejichž věk se pohybuje kolem 40 a 45 let. Stejně jako v Německu je úmrtnost v Rakousku vyšší než porodnost. Pro rok 2010 se odhaduje, že přijde na svět 71 tisíc dětí, naopak z tohoto světa by podle průzkumu mělo odejít 83 tisíc Rakušanů. Přesto Rakušanů neubývá. Míra přírůstku obyvatelstva je pro letošní rok na nule. (Zwettler, 2002, www.census.gov)

Náboženství je stejně jako v Německu důležitou součástí životů tamějších obyvatel. Necelá desetina obyvatel jsou ateisté. Katolíci tvoří téměř 4/5 obyvatelstva. Muslimové, protestanti a lidé věřící v jiná náboženství představují přibližně 10 % obyvatel. (www.zemepis.com)

4.3.3.2 Zemědělství

Rakousko je země hor, tudíž je půda těžko obdělávatelná. Stejně jako v Německu je zemědělství i v této zemi na vysoké úrovni. Je plně mechanizované, přesto zaměstnává větší počet lidí než v Německu. 7 % pracujících lidí obdělává půdy v nížinách na východě země. Pěstuje se tu ječmen, pšenice, zelenina, kukuřice a cukrovka. Dolní Rakousko je vhodné pro

pěstění vinné révy. Část živočišné výroby tvoří chov prasat (převážně na východě) a skotu na mléko i maso. Rakousko je z velké části zalesněnou zemí. Část lesů patří malým vlastníkům, velké společnosti náleží státu. Jedním z významných exportů je řezivo a papír. (Bateman, Eganová, 1994)

4.3.3.3 Průmysl

Světovou jedničkou je Rakouská republika v těžbě magnezitu, který se těží nedaleko měst Villach a Leoben. U Innsbrucku se nachází ložisko wolframu. Západně od Leobenu se těží grafit a kolem Salzburku se těží se těží kamenná sůl, která se i vyváží do zahraničí. Ropa a zemní plyn se těží hlavně ve Vídeňské pánvi a v menší míře potom západně od města Linz. Přesto těžba nepokrývá spotřebu a obě tyto suroviny se musí dovážet. Hnědouhelné pánve se nachází západně od Grazu severozápadně od Gmundenu. $\frac{3}{4}$ elektrické energie se vyrábí v hydroelektrárnách (hlavně na Dunaji). V Rakousku se vyskytují i tepelné elektrárny. Jaderná elektrárna stojí mezi Vídní a městečkem St. Polten, ale nebyla nikdy spuštěna. Železárny v Linzi fungují pod záštitou státu, ocelárny jsou v Kapfenbergu a Leobenu. Ročně se vyváží asi 3,5 mil. tun železa a 4,5 mil. tun oceli do zahraničí. To je zhruba polovina celkové produkce. (Bateman, Eganová, 1994)

V Ranshofenu u Braunau se nachází jedna z největších hliníkáren na světě. Významná je produkce důlních a hutních zařízení, stavebních strojů a účelových vozidel, elektrotechniky, polovodičů, optiky, měřicí, sdělovací a regulační techniky i spotřební elektroniky (Vídeň, Salzburg, Villach, Kitzbühl). Následuje průmysl chemický s důležitou výrobou hnojiv, plastů a umělých vláken (Linec a Lenzing). Velkou rafinerii má Schwechat u Vídně. Důležité je potravinářství a tradiční dřevozpracující (včetně proslulé výroby hudebních nástrojů ve Vídní) a papírenský průmysl. (www.zemepis.net)

Rakousko je rozvinutou zemí s vyspělou ekonomickou. Za poslední dekádu minulého tisíciletí byl zaznamenán hospodářský růst o 2 %. Ekonomika Rakouska je mnohem stabilnější než ekonomika např. Polska. Míra inflace tu dosáhla v roce 1996 1,5 %. Roku 2001 se přirozená inflace pohybovala okolo 2,3 %. Nezaměstnanost není nijak kriticky vysoká. Z 6,1 % v roce 1996 se do roku 2001 snížila na 4,9 %. (Zwettler, 2002)

Mezi hlavní odběratele Rakouska patří Spolková republika Německo, Itálie a Švýcarsko. Rakousko naopak importuje své produkty do Německa (v roce 2000 to bylo 40,6 % vývozu), Itálie a Spojených států amerických. (Zwettler, 2002)

4.3.3.4 Doprava

V zemi horského charakteru není jednoduché propojit veškeré úseky silniční dopravou. Dálnice a silnice proto vedou spíš západovýchodním směrem. Pro překonání Alp byla vybudována řada tunelů a jiných staveb. Dálnice vede z Innsbrucku přes Brennerský průsmyk dále na jih. Jedna z nejstarších silnic, které vedou přes Alpy, byla dokončena ve už ve 20. letech 20. století. Stavěla se několik desítek let a funguje dodnes. Kolem nejvyššího bodu této silnice se dnes můžeme projíždět po původních kamenných kostkách, které tam byly položeny třeba už roku 1929. Železniční doprava je státní institucí. Vodní dopravu zajišťují lodě na Dunaji. Odtud se z největších říčních přístavů v Linzi a Vídni můžeme dostat buď po proudu do Černého moře, nebo proti proudu do Německa. Mezinárodní letiště leží 19 km od Vídně ve Schwechatu. Využívá se i letišť v Linzi, Salzburku, Štýrském Hradci a Klagenfurtu. (Bateman, Eganová, 1994)

4.3.3.5 Cestovní ruch

Jedna ze zajímavostí Vídně je zámek Hofburg. Když ho roku 1638 chtěli Turci získat, král Leopold I. zbaběle utekl. Lidé ze Saska, Polska, Čech a Bavorska se museli spojit a palác zachránili. Turky vyhnali, ale ti jim ve Vídni zanechali spoustu zničených budov, ale i tajemství turecké kávy.

Hofburg je symfonií nejrůznějších stavebních slohů a celý objekt včetně nádvoří a zahrad se rozkládá na ploše 240 000 m². Palác byl postaven na místě bývalého hradu ze 13. století. Na stavbě Švýcarského dvora, nejstarší části objektu, se podílel i český král Přemysl Otakar II. Název dvora souvisí se švýcarskými osobními strážci, které si sem později přivezla císařovna Marie Terezie. (Kolektiv autorů, 2008)

Za perlu vídeňského baroka můžeme považovat Belvederský park s palácem, jež se nacházejí v jižní části hlavního města. V jihozápadní části Vídně bychom našli císařský zámek Schonbrunn s rozlehlým parkem. Milovníci moderního umění by neměli opomenout navštívit Hundertwasserův dům, který byl postaven rakouským architektem Friedensreichem Hundertwasserem v letech 1983 – 1986. Tento dům způsobil, že jeho majitel si zneprátelil mnoho občanů Vídně. Snažil se ale jen o to, aby jeho dům nevypadal jako ty ostatní. Proto na tomto domě nevidíme téměř žádné pravé úhly. Je to budova s mnoha výstupky a nepravidelnostmi, což je to, co mnohé fascinuje. (www.wikipedia.org, Bedürftig, 2008)

Obr. 12, Vídeň (www.wikipedia.org)

Na severozápadě země ve městě Melk se nachází benediktinský klášter vystavěný v baroku. Již v 10. století na tomto místě stával hrad. Benediktinský klášter byl vystaven až za 100 let. Roku 1702 začal architekt Jakob Prandtauer s komplexní přestavbou a dal vzniknout jednomu z nejkrásnějších barokních architektonických děl Evropy. (Kolektiv autorů, 2008)

Ve městě Graz (Štýrský Hradec) se setkávají jednak architektury ze severu země a od Středozemního moře, ale také tu stojí mnoho památek z různých stavebních slohů (např. gotický kostel sv. Leecha ze 13. stol., mauzoleum císaře Ferdinanda II. z roku 1614, ale i zámky Eggensberg a Gosting ze 17. a 18. století. (Bedurftig, 2008)

Druhým nejnavštěvovanějším městem po Vídni je Salzburg. Nad městem se tyčí hrad Hohensalzburg, který byl vybudován už v 11. století. V tomto městě se narodil W. A. Mozart (1756 – 1791). Dnes je veřejnosti zpřístupněn jeho rodný dům, i dům, kam se později odstěhoval. Jeho obdivovatelé nemohou vynechat ani zámek s parkem Mirabell a kavárnu Tomaselli, kde cukrář Furst pro samotného hudebního génia připravoval dnes celosvětově známé Mozartovy koule. Město Salzburg patří k památkám zapsaných na seznam UNESCO.

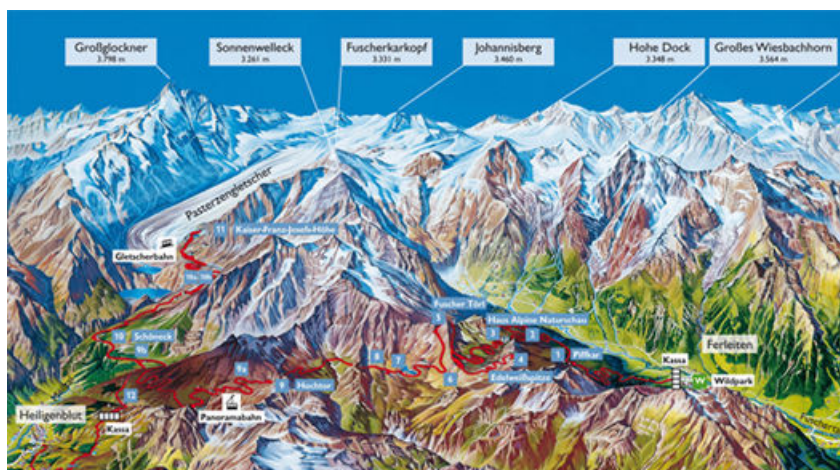
Obr. 13, Salzburg, zámek Hohensalzburg, vlastní fotografie

U města Hallstatt se nachází známé naleziště vykopávek, které dokládají existenci hallstadtské kultury už kolem roku 400 př. n. l. Oblast Hallstatt-Dachstein-Salzkammergut byla v roce 1997 zapsána do seznamu světového dědictví UNESCO. (www.wikipedia.org)

Rakousko láká i milovníky sjezdového lyžování a pěší i vysokohorské turistiky. Oblíbená je např. stezka ze Salzburku přes Národní park Berchtesgaden (Německo) do městečka St. Johann in Tirol.

V Rakousku jsou i rozsáhlá a kompaktní střediska (Wilder Kaiser, Saalbach-Hinterglemm, Kitzbühel-Kirchberg, Nassfeld, Ischgl a Montafon). Nejbližší lyžařské středisko Rakouska z Prahy je Pyhrn Priel (350 km) a z Brna Semmering (231 km). (www.alpy.net)

Grossglocknerská vysokohorská silnice je velkým lákadlem pro milovník autoturistiky.

Obr. 14, Grossglocknerská vysokohorská silnice (www.grossglockner.at)

Na placenou Grossglocknerskou silnici se můžeme dostat směrem od Salzburgu. Během jízdy k nejvyššímu vrcholu Rakouska můžeme vidět různé přírodní biotopy od kukuřičných polí, přes pastviny a jehličnaté lesy, až po neúrodnou zemi zakrytou ledovcem.

Dříve než tu byla vybudována vysokohorská silnice, přecházeli tudy přes vrcholy Alp i jiné národy. Tato stezka se používala už před dvěma tisíci lety. Později ji používali i Keltové a Římané a v 17. století se touto cestou přepravovalo 10 % veškerého zboží.

Roku 1924 dostal Ing. Franz Wallach za úkol postavit šest metrů širokou silnici. K dispozici měl 3 miliony rakouských šilinků (dnes zhruba 6,5 milionů Euro). V srpnu 1930 se poprvé po okolí ozývaly výbuchy. To skupina inženýra Wallacha připravovala terén. Náročná stavba začala až 19. února 1931. Už roku 1934 se po Grossglocknerské silnici prohnalo první auto (Steyr, max. rychlost 100 km/h, spotřeba 10 l/ 100 km).

Obr. 15, první auto na Grossglocknerské silnici (www.grossglockner.at)

3. srpna 1935 byla silnice otevřena i pro veřejnost. Do té doby bylo přesunuto 870 000 m³ horniny, postaveno 15 750 m³ zdí, vybudováno 67 mostů a 3200 dělníků 1 800 000 krát muselo přijít do práce. Během prvního roku po otevření přilákala vysokohorská silnice 120 000 turistů, roku 1939 to bylo už více než 3x tolik. Po první světové válce silnice trochu utrpěla – jednak vlivem počasí a také díky tankům a další vojenské technice, která tudy přejížděla. Po opravách se sem opět začaly hrnout davy turistů (po roce 1949 se roční průměry zvedaly o 45 %). Po roce 1952 se začalo s modernizací – bylo třeba rozšířit silnici na 8 až 10 metrů, vybudovat parkoviště a drobné budovy. Roku 1971 kolem silnice vznikl Národní park Vysoké Taury. Dnes se na překrásné scénérie národního parku a úchvatnou stavbu vysokoalpské silnice jezdí dívat 900 000 lidí za sezónu.

Do Rakouska každoročně zamíří 20 milionů turistů. Přestože zahraniční obchod nepřináší Rakousku zisky, vynahrazuje si to země turistickým ruchem. Z celé Evropy je totiž Rakousko na prvním místě v podílu turismu na tvorbě hrubého domácího produktu (8 – 9 %). (www.grossglockner.at)

4.3.4 Historie Rakouské republiky

Od 10. století př.n.l. bylo území Rakouska osídleno národem zvaným Ilyrové, kteří se tu usadili a dali vzniknout dnes známé halštatské kultuře. Ve 3. století př.n.l. přišli do dnešního Rakouska Keltové a založili na východě dvě centra – Vindobona a Carnuntum. Vindobona je dnešní Vídeň. Roku 46 bylo keltské království připojeno k římské říši. V 5. století ale Římané Vindobonu opustili. Za dobu jejich působení na území Rakouska stačili vybudovat mosty, silnice, akvadukty a obranné valy kolem svých dvou středisek. V 7. století po vpádu Germánů a Hunů obsadili rakouské území Bavoři a Slované. Později vznikla Karantánie – první knížectví, které bylo podřízené Slovincům. (Škňouřil, 1989)

Od roku 788 připadlo území Francké říši, odkud se sem rozšířilo křesťanství. Po jejím rozpadu a po nájezdů Maďarů vzniklo Korutanské vévodství a Rakouské markrabství v rámci Svaté říše římské. Babenberkové později celé území rozšířili a založili Rakouské vévodství. (Batemna, Eganová, 1994)

Po krátké vládě Přemyslovců nastoupili němečtí Habsburkové, kteří vládli až do roku 1918. Během 16. století Habsburkové sňatky rozšířili své panství do Čech, Burgundska, Španělska, Nizozemí a části Itálie a kontrolovali i španělské kolonie v Americe. Proti jejich nadvládě se stavěli na odpor sousední Maďaři a Češi. 16. a 17. století bylo obdobím bojů proti tureckým vpádům od jihovýchodu a represí protestantských reformátorů. Ve třicetileté válce (1618-48) bojovali Habsburkové proti Čechům, Švédsku a Dánsku. Po r. 1648 se upevnilo habsburské panství nad Maďarskem a Čechami. V 18. stol. došlo k válce s Francií (1701-14) a po smrti posledního mužského potomka Karla VI. (1711-40) k válce s Pruskem (1740-48) o dědictví habsburské. (www.zemepis.net)

Před napoleonskými válkami (1792 – 1815) patřily k Rakousku Čechy, Uhry, Itálie, Slovensko, Chorvatsko a část Polska. Roku 1815 získalo Rakousko nové země (Dalmácii a Benátsko) a stalo se součástí spolku 39 německých republik. Absolutistická politika kancléře Metternicha vyústila v revoluci, která proběhla v roce 1848. Tzv. Bachovský absolutismus nesklidil o mnoho větší úspěch. Rakousko totiž tou dobou přišlo o Lombardii. Po prusko-rakouské válce (1866) vznikla Rakousko-uherská říše, ve které ale nepokoje stále pokračovali. Roku 1914 byl v Sarajevu spáchán atentát na arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este (1863 – 1914) a to byl impuls pro vznik první světové války. Roku 1918 vznikla Rakouská republika, která v dalších letech svou rozlohou zůstala neměnná. Oslabení země po první světové válce ale způsobilo rakouskou závislost na Německu, následně i připojení Rakouska Adolfem Hitlerem k Třetí říši (1938). V květnu 1955 byla podepsána smlouva

o neutralitě a nezávislosti Rakouské republiky. Tento zlomový okamžik v dějinách Rakouska umožnil i další ekonomický a hospodářský růst země. Roku 1960 se Rakousko zapojilo do sdružení EFTA (Evropského sdružení volného obchodu). (Batemna, Eganová, 1994)

12. 6. 1994 se 66 % Rakušanů souhlasilo ve volbách se vstupem země do Evropské unie, kam 1. 1. 1995 zároveň s Finskem a Švédskem vstoupily. (Zwettler, 2002)

Wolfgang Amadeus Mozart

Otec Wolfganga Amadea byl proslulým rakouským houslistou, učitelem a skladatelem. Oženil se s Annou Marií Pertlovou (roku 1747), se kterou měl 7 dětí. Bohužel přežily jen dvě, Maria Anna Walburga a o 4 roky mladší Johannes Chrysostomus Wolfgangu Theophilus, který se narodil 28. ledna 1756 v Salzburgu. Od mládí ho otec učil hrát na klavír i housle a zjistil, že Wolfgang je nadanější než jeho sestra. V 6 letech uspořádal jeho otec synovi koncert v Linci. Odtud se přemístili na zámek Schonbrunn, jelikož takhle talentované malé muzikanty si chtěli poslechnout i císař s císařovnou. Ve věku sedmi let už rodina Mozartů koncertovala v Bratislavě, Londýně a Paříži. Otec jim dokonce zakoupil přenosný klavír. Roku 1763 projela celé Německo. Děti přinášely rodičům nemalé finanční částky. Jejich otec Leopold kvůli nim zanedbával vlastní kariéru a sháněl doporučující dopisy, aby byl s dětmi přijat i v jiných zemích na patřičně vysokých místech. Takhle se dostal až před Ludvíka XV. A Madame de Pompadour ve Versailles. Z Francie rodina odjela koncertovat na anglický dvůr, kde otec vydal i několik Wolfgangových děl. Odtud odjeli do Holandska, kde obě děti onemocněly a po ročním turné se všichni museli vrátit zpět do Salzburgu, kde roku 1765 Wolfgangova sestra málem zemřela na břišní tyfus, který si s sebou z Holandska přivezla. V dalších letech se Mozart soustředil na operu, prorazil ve Vídni, centru opery, a Itálii, kterou třikrát navštívil. S matkou poté odjel do Mannheimu a do Francie, kde matka zemřela. Otec Wolfgangovi matčinu smrt dlouho vyčítal, protože byl toho názoru, že v honbě za slávou mladý Wolfgang opomenul starat se o matku. Po smrti matky se mladý Mozart vrátil do Salzburgu, kde se nechal najmout jako kapelník. Později ale opět vyrazil do světa. Skládal i světské skladby, např. Agnus Dei. Po roce 1780 odešel Mozart do Vídně, kde se oženil s Konstancí Weberovou, a do Salzburgu se vrátil už jen jedenkrát – zahrát nedokončenou Mši C moll. Jeho otec se později dověděl, že Wolfgang dosáhl uznání i u nejslavnějšího hudebního skladatele té doby, Josepha Haydna. V 80. letech se Mozart proslavil i v Praze – jeho opera Figaro tu dosáhla takového úspěchu, že jinou operu v Praze nebylo možné slyšet. Poté dostal Mozart nabídku na další operu Don Giovanni, která měla být poprvé uvedena v Pražském Stavovském divadle. Roku 1791 složil Mozart operu La

Clemenza di Tito k příležitosti korunovace v Praze. Téhož roku Mozart v bídě zemřel. Jednak byl v dlužích, a to díky svému bohémskému životu – hrál biliár, karty, utrácel za luxusní oblečení a nábytek a dokonce vlastnil i jezdeckého koně, kterého v tísnivé finanční situaci musel prodat. Jednou z příčin jeho smrti v 35 letech bylo přepracování a vyčerpání organismu, dále i jeho revmatismus a ne příliš dobré lékařské postupy. Mozart měl s Konstancí 6 dětí, ale jen dvě přežily první rok života. Mezi jeho nejslavnější opery patří Kouzelná flétna, Don Giovanni, La Clemenza di Tito, baletní hudba k opeře Idomeneo a další. Mimo to skládal i menuety a dokonce napsal i baletní hudbu k pantomimě. Dnes je Mozart pokládán za hudebního génia je proslaven po celém světě. (Jansen, 2006)

4.4 Slovenská republika

Anděl si představuje Slovensko jako zemi hor a kotlin, pastvin a horalů (bačů, salaší a kolib). Pro Slovenskou republiku je pro něj příznačná lidová architektura a folklór, je to země valašky, fujary a cimbalu. Ze Slovenska se k nám dováží několik druhů sýrů (brynza, parenica, korbačik, oštiepok). Z osobností, které proslavily slovenský národ jmenujme L. Štúra, J. Krála, P. Dvorského, G. Beňačkovou. Nesmíme zapomenout ani na režiséra Juraje Jakubiska a jeho film Jánošík, kde zazářily herci M. Dočolomanský, M. Vašáryová a L. Chudík. (Anděl, 1998)

4.4.1 Poloha Slovenska

Slovenská republika je státem ležícím ve střední Evropě východně od České republiky. Tato republika, která vznikla v lednu 1993 oddělením Slovenska od České republiky, sousedí s pěti státy (Českou republikou, Polskem, Ukrajinou, Maďarskem a Rakouskem) a rozprostírá se na 48 845 km². (Bateman, Eganová, 1994)

Slovensko je údajně jednou z lokalit, kde se nachází střed Evropy. Určit přesně tento bod je obtížné vzhledem k členitosti pobřeží na všech světových stranách, ale kostel sv. Jána v Kremnických Bankách je jedním ze středů Evropy. (Ondrejka, Lacika, 2005)

Obr. 16, mapa Slovenska (<http://www.blog.zemepis.net>)

4.4.2 Fyzicko-geografická charakteristika Slovenska

4.4.2.1 Geomorfologická charakteristika

Polovina území je hornatá a tvoří ji pohoří, vzniklé v alpínsko-himalájském vrásnění, Karpaty. Karpaty tvoří hřbet Slovenska. Rozprostírají se od Bratislavy (Malé Karpaty), po hranice s Ukrajinou. Lemují česko-slovenské a česko-polské hranice (Bílé Karpaty, Javorníky, Oravské Beskydy). Malá a Velká Fatra obklopují město Martin a obě pohoří jsou protnuta korytem Váhu. Tatry, které leží v severní části Slovenska jsou tvořeny žulovým masivem vymodelovaným působením ledovců. Zabírají plochu 750 km² a 600 km² leží na Slovensku, zbylá část přechází do Polska. V Tatrách se nachází 25 štítů, které přesahují nadmořskou výšku 2500 m.n.m. Je tedy zřejmé, že je to nejvyšší část Karpat. Nejvyšším vrcholem je Gerlachovský štít 2655 m.n.m.), který až do roku 1992 byl i nejvyšší horou Československa. Jižní část horského komplexu tvoří Nízké Tatry a Slovenské rudohoří. Hornaté části Slovenska jsou často protkány nízko položenými kotlinami a dolinami. U hranic s Maďarskem se nachází největší krasová oblast ve střední Evropě, Slovenský kras. Kolem řeky Dunaje se táhne Podunajská nížina, na východě území Východoslovenská nížina, která se rozkládá kolem řeky Tisy a Ondavy. (Kolektiv autorů, 1996, www.wikipedia.org)

Obr. 17, geomorfologická mapa Slovenska (<http://www.karpaty.net>)

4.4.2.2 Hydrologická charakteristika

Největším přítokem Dunaje je řeka Váh (389 km). 96 % území patří do úmoří Černého moře, kam právě Dunaj (2850 km) odtéká společně se svými přítoky – Moravou, Nitrou, Hronem, Tisou atd. Řeky Poprad a Dunajec odtékají do Baltského moře. Morava, Dunajec a Dunaj jsou tři řeky, které zároveň ohraničují stát. Tvoří celkem 620 km hranic Slovenské republiky. Dalšími slovenskými řekami jsou např. Orava, Hron a Hornád. Nejkratší slovenská řeka Čišena voda měří jen 41 km. (www.slovakiasite.com, www.wikipedia.org)

Přírodní jezera, která se nachází v Tatrách se jmenují plesa, vznikla také působením ledovce. Mezi nejznámější patří Štrbské pleso, Popradské pleso a Skalnaté pleso. Velké Hincovo pleso je největším slovenským jezerem (20 ha) a dosahuje hloubky až 53 m. Největší počet vodních nádrží na Slovensku je na řece Váh, např. Liptovská Mara, Králová, Nosice. Na Dunaji je to nádrž Gabčíkovo, o kterou se vedou spory s Maďary. Nejznámějším místem výskytu termálních pramenů jsou Piešťany. Rod Erdodyů tu vybudoval lázně už roku 1778. (www.wikipedia.org)

Ačkoliv je Slovensko vnitrozemským státem, patří mu také jeden ostrov. Tento ostrov není ale obklopen mořskou vodou, ale říční. Je to říční ostrov na Dunaji. Jmenuje se Žitný ostrov a rozkládá se na 1600 km². (Ondrejka, Lacika, 2005)

Ostrov vznikl po průchodu Dunaje Devonskou bránou, kde se rozvětňuje na hlavní tok a Malý Dunaj a vytváří zde jakousi vnitrozemskou deltu, jedinou svého druhu v Evropě. Malý Dunaj se potom vlévá do Váhu a u Komárna se spojuje s hlavním tokem. Žitný ostrov je součástí rozsáhlé Podunajské nížiny na jihu Slovenska. Je významnou zásobárnou

podzemních vod. V dunajských uloženinách (písky, šterky, jemný kalový materiál), dosahujících mocnosti několika stovek metrů, je množství kvalitní vody (odhad 10 mld. m³). Je významnou zemědělskou oblastí. . (Ondrejka, Lacika, 2005)

4.4.2.3 Klimatická charakteristika

Slovensko se rozprostírá v mírném pásu stejně jako Česká republika. Vliv kontinentality je tu ale mnohem větší než u nás. Léta jsou na Slovensku teplejší, zimy studenější a počasí také více ovlivňuje nadmořská výška. Přesto nás může počasí na Slovensku hlavně v zimě překvapit. Někdy se může přihodit, že proudění od jihu přinese tropické teploty, jindy je vzduch ochlazen arktickým prouděním ze severu. V těchto extrémních případech mohou teploty v zimě dosahovat -30 stupňů i + 10 stupňů Celsia. Členitost terénu je na Slovensku tak rozmanitá a ovlivňuje aktuální stav ovzduší natolik, že rozdíly v teplotách a vlhkosti ovzduší na různých místech Slovenské republiky jsou mnohdy veliké. Místa ležící výše než 2000 m.n.m. vykazují záporné průměrné roční teploty. Oblasti nad 1500 m.n.m nemají žádné tzv. letní dny, tj. dny s teplotou vyšší než 30 stupňů Celsia. Takových dnů je v Bratislavě v průměru jen 17 do roka. (www.wikipedia.org, www.slovakiasite.com)

4.4.2.4 Fauna a flóra

Lesy tvoří zhruba 40 % plochy Slovenské republiky, což je po Švédsku a Finsku největší díl země. Hlavními představiteli dřevin ve slovenských lesích jsou duby (zimní i letní), buk lesní, smrk obecný, smrkovec opadavý, borovice černá, borovice limba a jedle bělokorá. Nad 1450 m.n.m. se vyskytuje už jen kosodřevina. Dále ve smíšených lesech můžeme vidět břízu převislou, lípu malolistou, javor, ořech královský, habr a v nížinách rozprostírajících se kolem řek zase ptačí zob, bez černý, břečťan a hloh. V Malé a Velké Fatře se nad hranicí lesa objevují louky, jež se na Slovensku nazývají hole. Nad těmito loukami bychom našli už jen lišejníkem porostlé skály a na místech s vyšší vzdušnou vlhkostí také mechy. Díky tomu, že se Slovensko nachází ve středu Evropy a představuje evropskou křižovatku i z hlediska vegetace, mohli bychom tu najít až 40 endemitických druhů rostlin, např. cyklamen fátorský, soldanelku karpatskou, hořčičník Wahlenbergův, hlaváček jarní. Rostliny chráněné státem představuje např. hořec Clusiův, astra alpská, hlaváček jarní a plesnivec alpský.

Asi 75 % všech živočichů žije na Slovensku v listnatých lesích. Z lesních živočichů se tu vyskytuje vysoká zvěř, prase divoké, rys ostrovid, medvěd hnědý. Na skaliscích, kde žije

jen 1 % zvířeny, bychom mohli vidět sviště horského a kamzíka obecného, ještěrku živorodou, hraboše sněžného a mloka skvrnitého. Z ptáků jmenujme alespoň sovu lesní, bažanta obecného, vránu toulavou, křivonosu smrkového atd.

Chráněné přírodní oblasti představuje na Slovensku v podstatě celý západ a sever území, kde na sebe jednotlivé CHKO a NP navazují. Z celkového počtu devíti národních parků je nejstarším Tatranský národní park (TANAP) založený už roku 1948. Na jeho ploše bychom našli nejvyšší vrchol Slovenska, Gerlachovský štít, 175 ledovcových jezer, několik vodopádů a některé živočišné a rostlinné endemitické druhy. Nejmladší národní park představuje výše zmíněný Slovenský kras, který na seznam NP přibyl v roce 2002. (www.wikipedia.org)

Ve Slovenském krasu se nachází 1100 m dlouhá Krásnohorská jeskyně. Nejenže je zapsána na seznam světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO, ale její část – Krápník rožňavských jeskyňářů – nejvyšší stalagmit Evropy a jeden z nejvyšších stalagmitů na Zemi (32,6 m) – je zapsána i v Guinnessově knize rekordů. (Ondrejka, Lacika, 2005)

Jednou z chráněných krajinných oblastí na Slovensku jsou Bílé Karpaty. Pohoří, které se rozkládá při povodí řek Moravy a Váhu. Toto území je na slovenské straně chráněno od roku 1979 a zabírá 435 km². Roku 1996 byl tento kraj pro svou biosférickou jedinečnost zapsán také na seznam UNESCO. (Wiesner, 2008)

4.4.3 Socioekonomická charakteristika Slovenska

4.4.3.1 Obyvatelstvo

Odhad z roku 2006 uvádí, že na Slovensku tohoto roku žilo 5 439 448 obyvatel. Z toho jen 83,5 % představují Slováci. Desetina obyvatel je maďarského původu. Romové tvoří 4 % populace, necelé jedno procento potom Češi. (Bateman, Eganová, 1994)

Občan žijící na Slovensku má v náboženských vírách velký výběr. Nevěřících lidí tu ve srovnání s Českou republikou žije 5x méně (jen 9,5 %). Největší skupinu představují římskí katolíci, kteří tvoří 60,5 % obyvatelstva. Dále tu existují menší skupiny – např. řečtí katolíci (3,3 %), protestanté (8 %) a pravoslavní (0,7 %). 18 % lidí dává přednost jiným, v Evropě méně běžným náboženstvím. (Bateman, Eganová, 1994)

Průměrný Slovák se dožije přibližně 76 let. Slováci jsou jedním z mála evropských národů, který se stále rozrůstá. Dlouhodobé studie předpokládají, že míra přírůstku obyvatelstva vstoupí do záporných hodnot až po roce 2020. Pro letošní rok ale platí, že porodnost (58 000) je vyšší než úmrtnost (52 000) obyvatelstva. Nejpočetnější skupinou

slovenského národa jsou lidé ve věku od 25 do 35 let. Tvoří jednu devítinu obyvatelstva. Počet přistěhovalců se pohybuje kolem 2000 osob. (www.census.gov)

Nejvíce obývanými městy na Slovensku jsou Bratislava, kde žije 455 000, Košice s 242 000 obyvateli a 95-ti tisícová Nitra. (www.zemepis.net)

Dělení politické moci je na Slovensku podobné jako u nás v Čechách. Demokratickou republiku představuje prezident, hlava státu. Je volen na pět let, ale na rozdíl od prezidentských voleb v ČR ho mají možnost volit v přímých volbách všichni občané Slovenské republiky. Národní rada Slovenské republiky je zákonodárným orgánem státu. Po dobu 4 let tu zasedá 150 poslanců také zvolených v přímých volbách. Do jejich čela se volí předseda parlamentu. Vláda má v rukou výkonnou moc a sestavuje se po volbách, kdy vzniká strana koalice tvořená vítěznými stranami, a opozice. (www.wikipedia.org, www.slovakia.com)

Nezaměstnanost obyvatelstva s nástupem nového tisíciletí dosahovala téměř 20 %, ale do roku 2006 stačila klesnout na 13,4 %. (Zwettler, 2002)

4.4.3.2 Zemědělství

Polovina plochy Slovenské republiky je zemědělsky využívána, třetina z této části je obdělávána. Zemědělství tak celkem zaměstnává 11 % obyvatelstva. U našich východních sousedů se pěstují hlavně tyto kulturní plodiny – pšenice, oves, kukuřice a ječmen (hlavně na jihu území), brambory (na úrodných půdách kolem řeky Váh a Hornád). V nížinách je hlavní pěstovanou surovinou také řepka olejná, cukrová řepa a slunečnice. Produkce zeleniny je také podstatnou součástí zemědělství na Slovensku. Pěstuje se hlavně zelí, rajčata, papriky. Ovoce a tabák jsou méně časté plodiny. (www.zemepis.net, Kolektiv autorů, 1996)

Na pastvinách v podhůří se daří skotu a ovcím. Hodně rozšířeným odvětvím zemědělství je chov prasat. Při hranicích s Ukrajinou a na severu s Polskem se těží dřevo. Zemědělství, lesnictví a rybolov představuje 7 % HDP Slovenska. (Bateman, Eganová, 1994)

4.4.3.3 Průmysl

Zemědělství bylo vždy na Slovensku největším zdrojem obživy, ale to jen do dob komunismu, kdy se ekonomickou prioritou země stala průmyslová výroba. Dnes 38 % HDP tvoří průmysl a těžba nerostů. Těží se měď, magnesium, olovo, železo. Za komunistické éry bylo Slovensko průmyslovou zemí zaměřenou na výrobu zbraní. Ale po pádu komunismu se průmysl i těžba nevyvíjely, naopak. V roce 1993 se zbrojní průmysl ale postavil na nohy

a zbraně a podobné vojenské produkty představují velkou část slovenského exportu. (www.slovakiasite.com)

Nevýhodou je nedostatek paliv. Těží se pouze omezené množství nekvalitního hnědého uhlí a lignitu. Ropa, zemní plyn i část elektřiny se musejí dovážet. Polovinu produkce elektřiny zajišťuje starší jaderná elektrárna Jaslovské Bohunice. Také proto Slovensko lpí na dostavbě vodního díla Gabčíkovo. (www.zemepis.net)

Díky poválečné industrializaci je nejdůležitějším odvětvím hutnictví železa, soustředěné v Košicích. Největším spotřebitelem oceli byl rozsáhlý zbrojní průmysl, který prodělává složitý proces konverze, ale i výroba nákladních automobilů a další těžké techniky. V provozu je velká hliníkárna i závody barevné metalurgie. Problémy má průmysl elektrotechnický (výroba televizorů, praček a ledniček), který pracoval pro československý trh. Velmi důležitá je petrochemie v Bratislavě a navazující výroba umělých hnojiv, vláken a pneumatik. Významná je také produkce cementu, celulózy a papíru. Poněkud lepší pozici má výroba oděvů a obuvi. (www.zemepis.net)

HDP vzrostl v roce 2007 o 8,7 %. Míra inflace dosáhla v roce 2003 8,4 % a do roku 2006 klesla na 4,3 %. (www.census.gov)

4.4.3.4 Doprava

Slovenská dopravní síť není tak rozvinutá jako např. česká. V roce 1996 tvořily dálnice pouhé 1 % ze silničního systému (198 km). Díky dotacím z Evropské unie bylo na Slovensku do roku 2005 postaveno 460 km dálnic, což ze Slovenska učinilo dopravní spojnici mezi východem a západem. Hlavní město Bratislava je dálnicemi propojeno s Českou republikou (dálnice Bratislava – Brno – Praha) a s Maďarskem (Bratislava – Budapešť).

Do konce roku 2010 by železniční síť měla být plně elektrifikována a měla by být zavedena vysokorychlostní železniční doprava mezi Bratislavou a Vídní a z Bratislavy na Ukrajinu.

Doprava je soustředěna v Podunajském koridoru a v údolích velkých řek. Mezinárodní přepravě surovin slouží železniční trať Čierna nad Tisou-Ostrava. Bratislava je důležitý železniční, silniční uzel s přístavem i letištěm. (www.zemepis.net)

4.4.3.5 Cestovní ruch

Turismus se od roku 1989 hodně vzchopil. Slovensko se opět stává oblíbenou zemí turistů. Ročně sem přijíždí více než milión turistů.

Jedno z prvních míst, které turisté nemohou vynechat, je hlavní město Bratislava, které leží na Dunaji v jihozápadní části země jen několik málo kilometrů od hranic s Rakouskem i Maďarskem. Hlavním lákadlem turistů je Bratislavský hrad, který stojí na strategickém místě dávného keltského oppida - na vyvýšenině nad Dunajem. Kamenný hrad tu byl postaven až v 10. století a postupně přestavován ve stylu gotickém, renesančním a barokním. Ve 12. století bylo postaveno opevnění kolem hradu. Roku 1811 došlo na hradě k požáru. Bohužel Slováci nechali na místě Bratislavského hradu po dobu 140 let jen ruiny. Hrad byl zrekonstruován až v 50. letech minulého století opět do barokní podoby a stojí dodnes. Bratislava zatím nepodlehla tak masivní komercionalizaci jako města západní Evropy. (www.wikipedia.org)

Obr. 18, Bratislavský hrad (www.slovakiasite.com)

Město Žilina je dopravní křižovatkou, odkud se můžete dále vydat směrem k Malé a Velké Fatře a Tatrám. Město leží v severozápadní části Slovenska a první zmínka o něm se datuje do roku 1208. Mezi turistické zajímavosti Žiliny patří katedrála Nejsvětější trojice a Povážské muzeum. (www.wikipedia.org)

Poprad je jedno z nejdůležitějších a největších tatranských měst. Město vzniklo ve 13. století a bylo osídleno Slováky. Dalších 400 let ale bylo pod německou nadvládou. Dnes tam žije 55 000 Slováků. Z tohoto města vedou různé stezky po Tatrách. Ve městě se od 50. let soustředí také zimní sporty. Důkazem toho je, že Poprad se ucházel o místo konání zimních

olympijských her v roce 2006. Bohužel se hry ale konaly v Turíně. Doprava do hor je zajištěna úzkokolejnou železnici „zubačka“. (www.wikipedia.org)

Obyvatelé slovenské Spiše vždy nábožně zvedali své pohledy směrem na severozápad, k vrcholům Vysokých Tater. Podezíravý pohled byl však vrhán také opačným směrem, odkud mohlo hrozit případné nebezpečí. Pro věřící byl ve Spišském podhradí vybudován trojlodní románský kostel sv. Martina, pro větší bezpečí byl postaven i obranný Spišský hrad, dnes je to národní hrad. Z hradu dnes stojí pouze kulatá věž ze 13. století, ještě starší zbytky hradeb, masivní opevnění z doby husitských válek a kaple sv. Alžběty, neboť ani boje nelze vést bez pomoci Boží. Spišský hrad je uveden na seznamu světového dědictví organizace UNESCO od roku 1993. (Bedurftig, 2008)

Obr. 19, Spišský hrad (www.slovakiasite.com)

4.4.4 Historie Slovenské republiky

Už v 1. století bylo Slovensko obydleno Slovany – hovoříme zde o tzv. Vanniovu království. Později bylo východní území Slovanů pod nadvládou Avarů a součástí Sámovy říše. Až po roce 791, kdy Karel Veliký porazil Avary, vzniklo Moravské a Nitranské knížectví. Dva slovanské národy se tedy separovaly, ale jen na pouhá 4 desetiletí, protože následně se zase spojily a vznikla Velkomoravská říše. Roku 907 se ale díky prohrané bitvě u Bratislavy říše opět rozpadla a oblast Slovenska připadla na dalších téměř tisíc let do rukou Maďarům. Když se roku 1526 dostali Habsburkové na uherský trůn, tak se Bratislava stala sídlem krále a centrem Uher více než na 400 let. Od roku 1848 se Slovensko pokoušelo

několikrát osamostatnit od maďarské nadvlády, ale nepodařilo se. Slovenská krajina se „osamostatnila“ až roku 1918, kdy vznikla Československá republika. Československo fungovalo do příchodu první světové války. (www.wikipedia.org)

Se Slovenskem Němci zprvu zacházeli jako s příkladným státem nacistického „nového řádu“. Slováci měli naproti tomu poprvé něco, co mělo rysy jejich vlastního národního státu. Cena za to však byla vysoká – přizpůsobení se nacistickému Německu, a to jak materiální, tak duchovní. Většina průmyslu ne ocitla pod německou kontrolou, část slovenské armády se účastnila války jak proti Polsku, tak potom proti Sovětskému svazu, akce proti slovenským Židům vyústily v deportace smrt tří čtvrtin z nich. Podle ústavy z 21. července 1939, která následovala rakouský a portugalský korporativistický model, bylo Slovensko státem jedné politické strany, v jeho čele stál prezident (od r. 1942 vůdce, vodca), jímž byl římskokatolický kněz Jozef Tiso. (Wandycz, 1998)

Díky několika slovenským kněžím (Kmeťko, Vojtaššák, Škrábik) a také díky Vatikánu dokázal Jozef Tiso v roce 1942 zastavit deportace slovenských Židů. Prezident Beneš se dále snažil o zrušení mnichovské „dohody“ a roku 1942 Velká Británie odvolali mnichovskou dohodu, a tak byly obnoveny předválečné hranice. Benešovy názory na SSSR se velmi lišily od názorů Polska. Prezident Beneš považoval Rudou armádu za osvoboditele. (Wandycz, 1998)

Když se sovětská armáda přiblížila k československým hranicím a právě se Rumunsko přesmyklo z německé strany fronty na sovětskou, ilegální Slovenská národní rada, jež se těšila Benešově podpoře a jejímiž členy byli demokraté a komunisté, připravovala povstání. Povstání, k němuž se připojila část armády, začalo útokem na Němce koncem srpna 1944 a trvalo dva měsíce. Nedostalo se mu však ze sovětské strany žádné reálné pomoci; důsledkem pádu povstání bylo obsazení země Němci a brutální represálie. (Wandycz, 1998)

Před vstupem Rudoarmějců na půdu Československa odletěl prezident Beneš do Moskvy vyjednat vznik nové československé vlády. 5. 4. 1945 byl v Košicích představen nový program „svobodného Československa“. Mezitím došlo v Praze k povstání. 8. května se německá vojska definitivně stáhla z Československa. (Wandycz, 1998)

Dne 9. května Rudá armáda oficiálně „osvobodila“ Prahu, ačkoliv není zcela jasné, od koho. Celá akce stála životy asi dvou tisíc lidí. Na rozdíl od polské vlády se Beneš mohl triumfálně vrátit do Prahy, ale situace nebyla tak růžová, jak by se mohlo zdát. Součástí poválečného Československa už nebyla Podkarpatská Rus, kterou bezohledně zabral Sovětský svaz, nové poměry jen povrchně připomínaly předválečný model. (Wandycz, 1998)

Roku 1948 převzal moc nad Československem Sovětský svaz, do čela se postavila komunistická strana. Dění na československém území po roce 1968 ovlivňoval např. Alexandr Dubček a Gustav Husák, který byl nakonec prezidentem do roku 1989. Roku 1969 vznikla Slovenská socialistická republika a Česká socialistická republika. Tyto dva celky, ale opět tvořili jeden - Československou socialistickou republiku. Velká nespokojenost lidí s režimem vyvolala demonstrace, které Sametovou revolucí vyústily v rezignaci komunistického prezidenta Gustava Husáka a nástup demokratického prezidenta Václava Havla, který byl za totalitní éry vězněn. S příchodem demokracie cítili Slováci stále větší potřebu osamostatnit se a tak 1. 1. 1993 vznikají dvě nezávislé republiky – Česká a Slovenská. (www.wikipedia.org)

Zwettler v Lexikonu zemí uvádí zajímavé srovnání života Čechů a Slováků po rozdělení Československa. Dobře je tam vidět stabilita a síla měny (údaje z časopisu Týden 29/2002): Češi nakoupí jedno euro za 29 českých korun. Slováci ho dostanou za 44,50 slovenských korun a za 100 českých korun zaplatí 154 korun slovenských. Průměrná mzda v České republice v roce 2001 dosáhla 14 204 korun. To znamená, že na Slovensku by si Češi mohli nakoupit za 21 874 korun. Za tentýž rok průměrná mzda na Slovensku vzrostla na 12 365 slovenských korun, což by Slovákům umožnilo nákup v Čechách za 8 031 korun. K témuž roku se vážou informace o vybavenosti domácnosti počítači. V Čechách to byla každá čtvrtá rodina, která měla toto vybavení v roce 2002, na Slovensku je to až každá osmá rodina. Z průzkumu také vychází, že Slováci sledují televizi o třetinu více než Češi, na Slovensku se více podplácí než v Čechách. Zajímavé je, že s životní situací je v Čechách spokojeno pouze 28 % lidí a 25 % doufá, že se stav letos vylepší. Na Slovensku žije pouhých 16 % spokojených obyvatel. Jedna desetina věří, že se blýská na lepší časy. (Zwettler, 2002)

Roku 1993 se stal prvním slovenským prezidentem Michal Kováč. Politického vlivu dosáhl i Vladimír Mečiar, který se stal předsedou vlády a sám se nazval otcem Slovenska. Ovšem v pozdější době měl problémy a byl kritizován kvůli korupci a dalším kauzám. Roku 1994 označily Spojené státy Americké Slovensko za „černou díru“ Evropy, čímž bylo nehezky vyjádřeno zaostávání Slovenska za západními zeměmi a izolace od sousedních států. Přesto roku 2004 vstoupilo Slovensko do Severoatlantické aliance a společně s Českou republikou do Evropské unie. (www.wikipedia.org)

Juraj Jánošík

Terchová, město ležící v Malé Fatře, vábí nejen milovníky přírody, ale i historie. Terchová je totiž spjata se jménem Juraj Jánošík, který se tam narodil a je mu zasvěceno

tamější muzeum. Jánošík se narodil roku 1688 v Terchové a byl přijat do armády, kde se seznámil s Tomášem Uhorčíkem. Ten ho později zlákal, aby se přidal ke zbojníkům. Zbojníci žili 9 měsíců v roce jen v přírodě a loupili a na zimu se nechávali najímat na statky. Později Uhorčík Jánošíkovi přenechal velení nad svou zbojnickou skupinou, protože se oženil. Jánošík je považován za tzv. slovenského Robina Hooda, který bohatým bral a chudým dával. Bohužel byl dopaden a roku 1713 popraven v Liptovském Mikuláši. (www.wikipedia.org)

5 Didaktická část diplomové práce

Má diplomová práce nese název Multimediální výukový program pro výuku Evropy na 1. stupni ZŠ. Vzhledem k rozsahu práce jsem se zaměřila pouze na státy sousedící s Českou republikou, jimž některé učebnice věnují jen 1 vyučující jednotku dohromady.

Na příloženém CD jsou uloženy 4 soubory Smart Notebook s názvy okolních států České republiky. K jejich otevření je zapotřebí program Smart Board, který je stažení na internetových stránkách <http://smarttech.com>. Prvních 30 dní ho uživatel může používat i bez hesla, potom je třeba doplnit produktový klíč, který společnost zaslala škole po instalaci tabule a programu, jinak nebude program nadále funkční. Program si učitelé mohou aktualizovat. Moje učební pomůcka vznikla za použití verzí 9 a 10. Verze 10 byla vydána v lednu 2010.

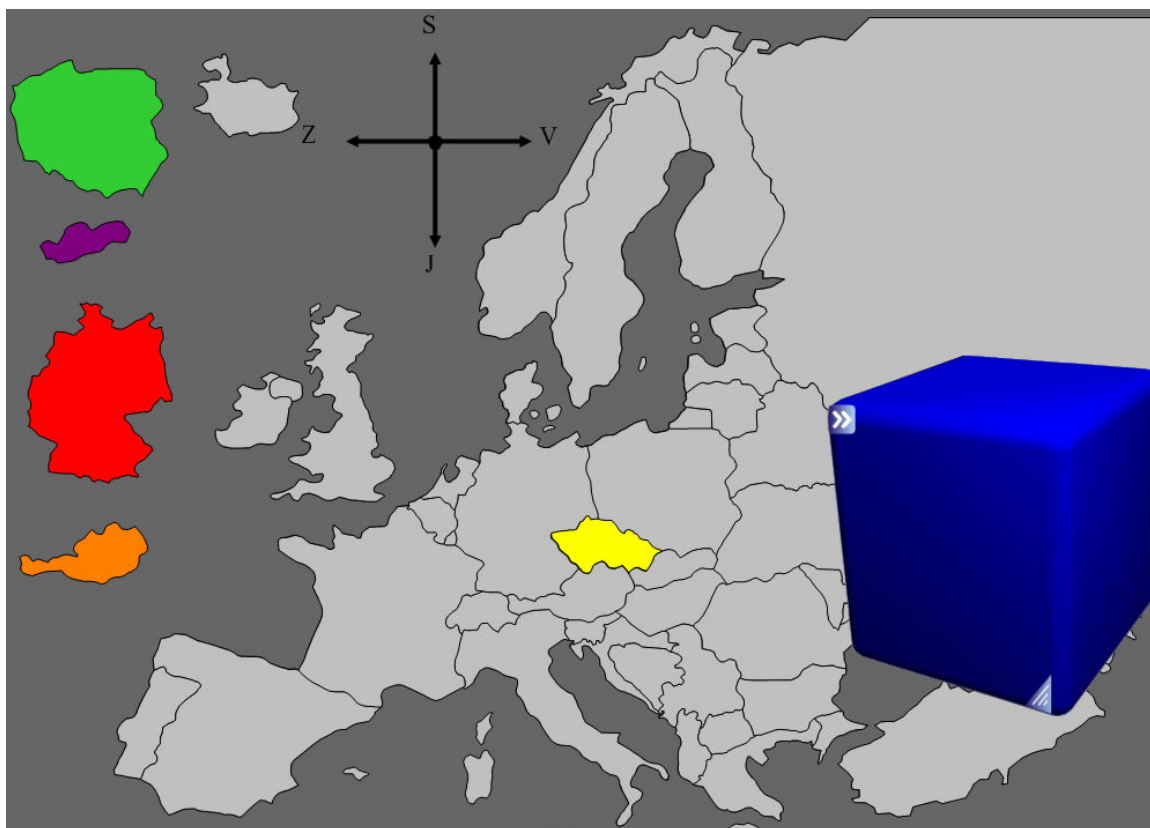
Tento program je možné prezentovat za použití interaktivní tabule Smart Board (software jiné firmy vyrábějící „bílé tabule“ nebude schopen program načíst), ale dá se využít i na počítačích, kdy si každý žák může programem procházet sám. Na těchto počítačích by také měl být nainstalován program Smart Board.

Protože látka týkající se okolních států je širokým tématem, věnovala jsem vždy 1 slide z daného souboru jiné oblasti. Většinou na prvních slidech se představí osobnost, která bude děti provázet celou hodinu výukovým programem. Tento slide vždy obsahuje mapu, znak a vlajku státu, ke které je připojen odkaz na internetové stránky www.wikipedia.org, odkud je možné přehrát státní hymnu (s výjimkou slovenské). Následují geomorfologické a hydrologické charakteristiky států, zastoupení fauny a flóry, představení hlavního města a jeho památek, seznámení se s dalšími historickými zajímavostmi na území probíraného státu, přírodní rezervace atd.

Na jednotlivých slidech není příliš rozlišeno, co je tzv. učební text a co úkol. Chtěla jsem tyto dvě oblasti spojit v jednu. Takže už samotné přečtení nebo rozluštění textu je úkolem, který mají žáci splnit. Program je vytvořen tak, aby obsahoval co nejvíce názorných prvků a tvořivých úkolů, při jejichž řešení si žáci požadované znalosti lépe osvojí. Je to zároveň kombinace mezi učebnicí a interaktivním pracovním listem.

Program o 4 souborech obsahuje celkem 46 slidů, z nichž je 32 interaktivních.

5.1 Ukázky některých interaktivních slidů z programu

Rakousko, slide č. 1

Tento slide je obsažen v souboru Rakousko a pod mapou jsou zapsány dvě otázky: Jak se jmenují jednotlivé země, které obklopují Českou republiku? a Dokážete jim najít správnou polohu? Tato mapa funguje na principu puzzle. Žák přijde k tabuli a vybere si například červený stát, který pojmenuje a umístí ho do mapy na správné místo. Potom můžeme vyvolat dalších 6 žáků. Jejich úkolem bude hodit kostkou, která jim odkryje název státu. Psaný text si žák naklonuje (poklepe) a prstem ho umístí do mapy.

Salzburk je mým rodným městem. Narodil jsem se tu 28.1.1756 a moji rodiče mě pojmenovali Johanes Chrysostomus Wolfgang Theophilus Mozart. Už od pěti let jsem jezdil s otcem po světě a koncertoval dokonce i na královských dvorech. Má nejznámější díla jsou např. Don Giovanni a Kouzelná flétna. Krátký čas jsem působil i v Praze a složil pro Prahu několik děl. Celkem jsem napsal přes 600 hudebních kousků a to vše jsem stihl za 29 let, neboť jsem zemřel mlád, ve věku 35 let.

Rakousko, slide č. 9

Tento slide je určen především k seznámení se s osobností W. A. Mozarta. Učitel může vyprávění doplnit o další fakta a zajímavosti, např. o paradox týkající se sochy hudebního génia stojící na Mozartově náměstí.

Rakousko, slide č. 13

Pro opakování látky o Rakousku jsem zvolila pexeso. Žáky je třeba rozdělit do dvou družstev. Chodí po jednom k tabuli a obrací dvě karty. Pokud jedno družstvo skóruje, na počítadle si přičte bod.

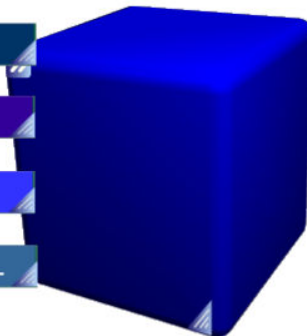

Německou republikou protéká velké množství řek, které jsou spojeny kanály. Tudy je možné na lodích převážet suroviny a zboží. Na hranicích Německa, Rakouska a Švýcarska se rozkládá jedno z největších jezer Evropy - Bodamské jezero. Vzniklo působením ledovce.

Hoďte kostkou a slovo, které vám padlo, umístěte do mapy.

- >> Kde pramení řeka Labe?
- >> Jak se jmenuje přístavní město na Labi?
- >> Do kterého moře se vlévá Dunaj?
- >> Doplňte řeku do názvu německého města: Kolín nad _____

Německo, slide č. 4

U hydrologické charakteristiky jsem se zaměřila na tři největší řeky Německa. Celou fotografii je možné prstem přemístit doprostřed a zvětšit. Potom žáci za pomoci svých vlastních mapek určí, jak se která řeka jmenuje.

- >> V České republice (v Krkonoších).
- >> Hamburk
- >> Do Černého moře.
- >> Kolín nad Rýnem

Dunaj

Hodí kostkou a slova přemístí do mapy. Dále mají žáci odpovědět na otázky. Žák otázku nejprve přečte, pak odpoví (za pomoci vlastní mapy) a aby se přesvědčil o správnosti své odpovědi, poklepe na štítek s otázkou a otočí ji. Na druhé straně je správná odpověď.

V německých lesích bychom mohli narazit na 1 a 2.
V říčních údolích žijí 3. Vyskytuje se tu také velké množství dravých ptáků. Jedním z nich je 4. Raritou jsou 5.
V chladnějších podmínkách bychom je už nenašli. Německo je jejich nejsevernější oblastí výskytu.

?

Pomocí přetahování obrázků přes zabarvený obdélník se pokuste doplnit text o zvířatech.

Německo, slide č. 5

Tento slide o zvířatech vyskytujících se v Německu zahrnuje interaktivní cvičení. Úkolem žáků je přečíst text. Rámeček se zadáním je na bílém pozadí a vzhledem k tomu, že obsahuje text v barvě pozadí, není na něm nic vidět. Žáci mohou nejprve hádat, jak vypátrat zadání úkolu. Zjistí ho samozřejmě tak, že budou přetahovat rámeček přes zelený obdélník. Stejně budou pracovat i s fotografiemi. Ke každému obrázku je totiž přiřazeno číslo, podle kterého poznáme, do které části textu název zvířete patří. Také je k obrázku připojen název zvířete v barvě pozadí.

Uhodnete jméno
nejobdivovanějšího zámku
Německa, který je zapsán na
seznam UNESCO?

Game interface for a word-guessing game. It features a goalpost on the left, a scoreboard showing 'Goals 0' and 'Misses 0', and a keyboard with letters 'a' through 'z'. A question mark icon is in the top right corner. Below the keyboard, the letter 'N' is displayed in a large font, followed by a dashed line for the rest of the word. There are 'Reset' and 'Buy a letter' buttons at the bottom.

Scoreboard interface with two columns labeled 'A' and 'B'. Column 'A' has a green goalpost icon and column 'B' has a red goalpost icon. Both show a score of 0. There are plus and minus buttons above each column. At the bottom, there is a 'Score interval' set to 1 and a 'Reset' button.

Německo, slide č. 8

Tady se žáci opět rozdělí do dvou skupin a stejně jako u hry Šibenice hádají znění hledaného slova. Rozdíl je jen v tom, že střílejí do branky a za uhodnuté písmeno získávají bod, který si dané družstvo zapíše na počítadlo. Tomuto cvičení by děti neměly mít při ruce atlasy, ani učebnice.

Edit

Next

?

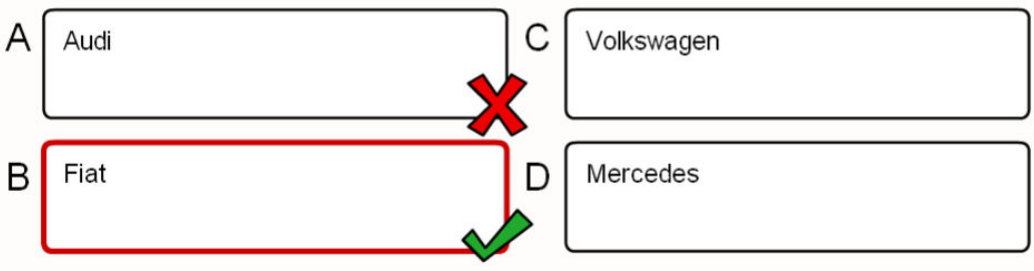
Která značka aut se nevyrábí v Německu?

A Audi

B Fiat

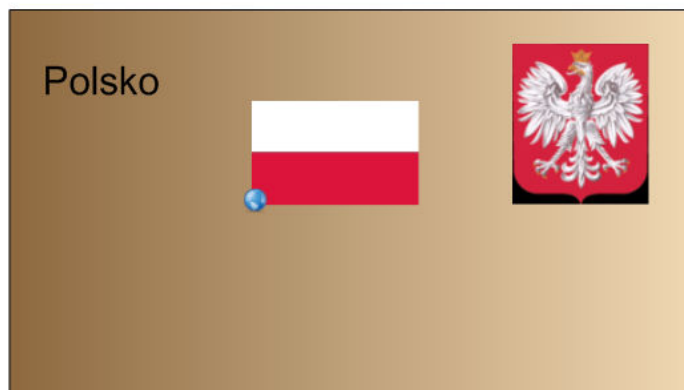
C Volkswagen

D Mercedes

Německo, slide č. 10

Další typ úkolu se zaměřuje na výběr správné odpovědi, kterou žák volí prstem na tabuli, nebo myší na počítači. Tento slide obsahuje celkem 5 otázek, které program po „naprogramování“ učitelem sám správně vyhodnotí.

Slide interface with a control bar and text cards.

Control bar: Edit, Check, Reset, Solve, ?

Text cards (from top to bottom):

- Už od dětství jsem se zajímal o vesmír a o něm jsem napsal velkou knihu,
- V této knize jsem jako první přišel s názorem, že Země obíhá kolem Slunce.
- Zemřel jsem roku 1543. Celý svůj život jsem zasvětil vesmíru a bohu. Nikdy
- Narodil jsem se 19. února 1473 v poslkém městě Toruni.
- Studoval jsem farskou školu a později univerzitu v Toruni a dokonce i na
- Po studijích jsem se stal lékařem biskupa (1507).
- Ale mnozí se mi vysmáli a moje názory a nové teorie byly přijaty až za více
- Ahoj děti, mé jméno je Mikuláš Koperník.

Polsko, slide č. 1

Tento slide představuje Mikuláše Koperníka a jeho život dětem. Jejich úkolem je seřadit kartičky s větami tak, jak se to odehrávalo v životě M. Koperníka. V některých případech jsou v druhých částech vět i letopočty, podle kterých se žáci mohou orientovat.

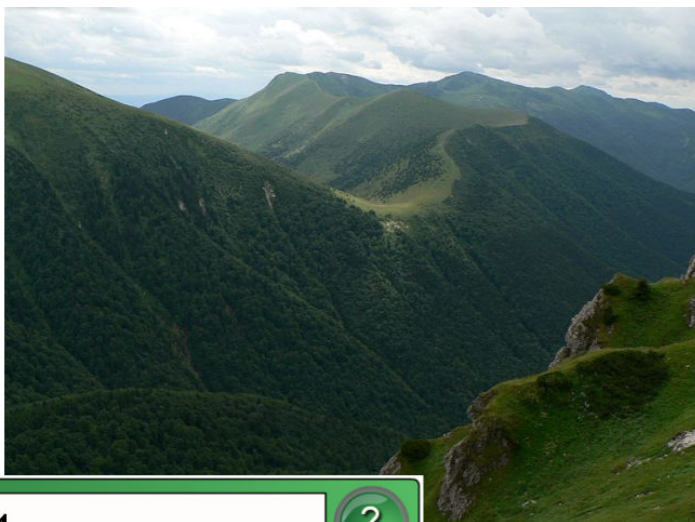

Polsko, slide č. 10

Závěrečný slide o Polsku shrnuje základní informace, které se děti dověděly. Nejprve jsou karty domina položeny přes sebe na levé straně slidu. Žáci s nimi mohou pohybovat, otáčet atd., podle toho, jak na sebe dané kostky navazují tak, aby se kruh uzavřel.

V nadmořské výšce větší než 1450 m nerostou lesy, pouze kleče, které přechází v tzv. hole. Víte, co to je?

Edit

Q.1

Hole jsou:

A horolezecké stěny v Tatrách.

B úrodná pole na vrcholech slovenských hor.

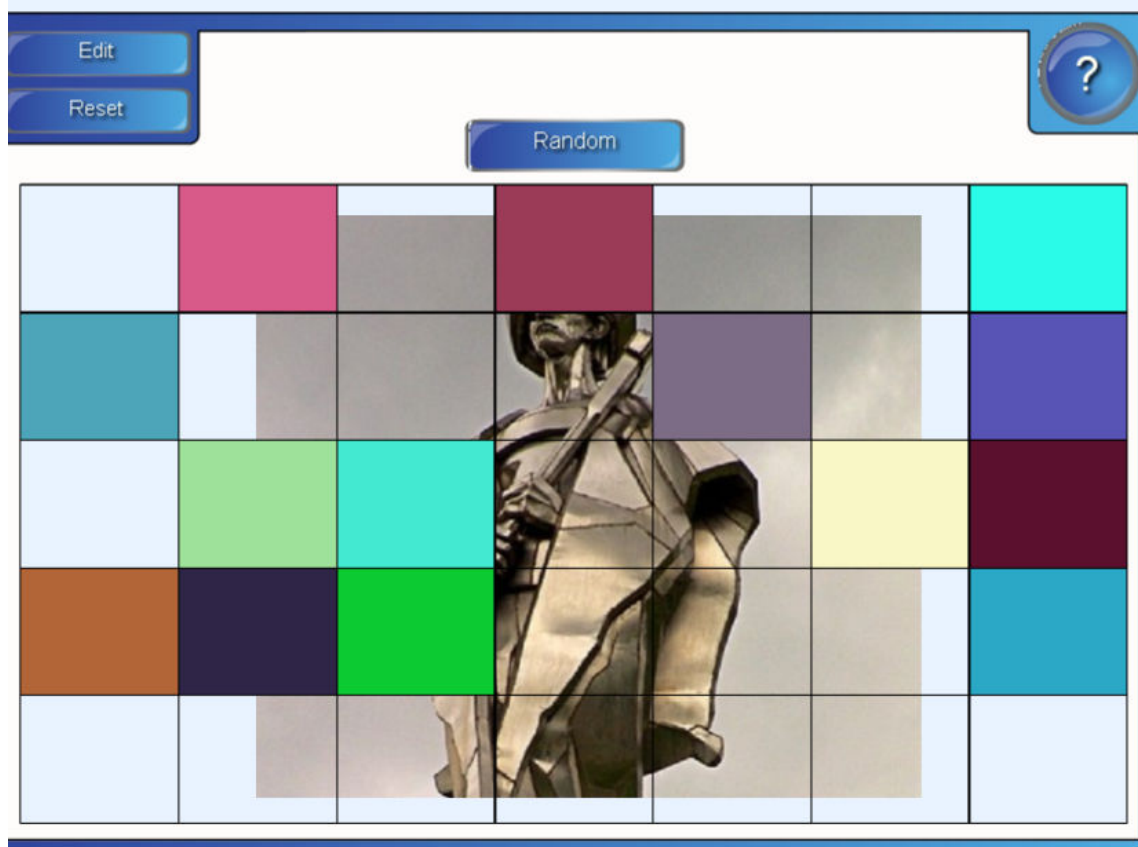
C louky ve vysokých nadmořských výškách.

D rostliny, které rostou jen na Slovensku.

Slovensko, slide č. 6

Tento slide obsahuje cvičení zaměřené na výběr odpovědi z několika možností. U dětí je velice oblíbené.

Uhodnete, co se skrývá na obrázku?

Ano, jsem to já, slovenský zbojník Juraj Jánošík. Tuhle sochu mi postavili v rodném městě Terchová v Malé Fatře. A víte proč? Protože jsem byl vůdce zbojníků - naše zbojnická banda okrádala bohaté a s chudými se podělila. Bohužel mě za to také pověsili na šibenici. Možná proto, že jsem chtěl dostat spravedlnosti, mě mají Slováci tak rádi a považují mě za národního hrdinu.

Slovensko, slide č. 10

V předposledním slidu o Slovensku je hra, při které se postupně v náhodně zvoleném pořadí odkrývají části fotografie. Spodní část slidu je zakryta, až po odhalení Jánošíka na fotografii se o něm žáci dozví více údajů.

5.2 Metodická příručka

Doporučovala bych začít výuku o okolních státech České republiky Rakouskem. Tento Notebook soubor obsahuje slide č. 1, který je dobré použít v úvodu než se začneme věnovat čtyřem státům. Samozřejmostí je, že žáci budou během výuky používat vlastní mapy.

Rakousko

Slide č. 1 – interaktivní slide, obsahuje mapu Evropy a žáci mají rozmístit 4 státy do mapy tak, jakoby skládaly puzzle. Potom hodí kostkou a jednoduchým klonováním slova přenesou nápis z kostky do mapy.

Slide č. 2 – interaktivní slide uvádí postavu W. A. Mozarta, děti mají prostřednictvím hry uhodnout jméno postavy na obrázku

Slide č. 3 – interaktivní slide obsahuje odkaz na internetové stránky www.wikipedia.org – je možné využít k přehrání rakouské hymny, tvar státu – schválně je horizontálně převrácen, aby nebylo tak snadné zjistit, o jaký stát jde. Dole je zastíněná část, která ukrývá tři nápovědy, ty se postupně odkrývají, protože děti mají zjistit název státu.

Slide č. 4 – slide kromě učebního textu o geomorfologických podmínkách země obsahuje i video s nahraným komentářem v délce 2 min 57 vteřin

Slide č. 5 – učební text o hydrologických podmínkách

Slide č. 6 – Krimmelské vodopády, odkaz na video (2 min 13 vteřin)

Slide č. 7 – učební text o přírodních podmínkách a zemědělství

Slide č. 8 – učební text o Vídni

Slide č. 9 – učební text o Salzburku a W. A. Mozartovi (je dobré rozšířit látku o vlastní zkušenost, dále např. paradoxní zobrazení Mozarta na jeho náměstí – socha, atd.), hypermediální odkaz na video o Salzburku (doplnit vlastním komentářem)

Slide č. 10 – jezera – učební text

Slide č. 11 – fotografie – solný důl – doplnit o vlastní zkušenost

Slide č. 12 – interaktivní mapa – žáci mají naklonovat nápisy z barevných karet a umístit je správně do mapy podle toho, jestli se jedná o město, nebo řeku

Slide č. 13 – obsahuje pexeso, interaktivní opakování

Slide č. 14 – rozloučení s hudebním géniem, odkaz na video pořízené v Salzburku (46 vteřin)

Německo

Slide č. 1 – interaktivní slide uvádí postavu A. Einsteina, obsahuje odkaz na internetové stránky www.wikipedia.org, odkud je možné přehrát hymnu

Slide č. 2 – obsahuje úkol – žáci mají vypsát státy sousedící s Německem na linky na tabuli (celkem 9 států)

Slide č. 3 – učební text o geomorfologických podmínkách Německa

Slide č. 4 – učební text o hydrologických podmínkách země, otázky – po zodpovězení má žák na otázku poklepat a na druhé straně kartičky se objeví správná odpověď, kostka – žák má umístit slovo do mapy

Slide č. 5 – interaktivní text – zvířectvo Německa – žáci mají pohybovat s obrázky a zjistit tak, jaký živočich je na něm zobrazen

Slide č. 6 – učební text o zemědělských produktech – místo některých slov jsou vloženy do textu obrázky

Slide č. 7 – učební text o hlavním městě

Slide č. 8 – žák má uhodnout název zámku na fotografii, hádá písmena ve slově, třídu je třeba rozdělit do dvou družstev a přičítat jim body na počítadle, nebo je dobré s tímto slidem pracovat na počítačích

Slide č. 9 – učební text o A. Einsteinovi, nastiňuje i 2. světovou válku, A. Hitlera a problematiku Židů

Slide č. 10 – výběr správné možnosti, interaktivní hra

Polsko

Slide č. 1 – uvádí osobnost Mikuláše Koperníka, interaktivní hra – seřazení událostí v jeho životě ve správném pořadí – pohybem kartiček, odkaz na www.wikipedia.org (hymna)

Slide č. 2 – učební text o geomorfologických podmínkách v Polsku

Slide č. 3 – hydrologické podmínky – interaktivní otázky – po zodpovězení otázky žák otočí kartičku a tam se objeví správná odpověď

Slide č. 4 – zemědělství v Polsku – obsahuje vortexovou interaktivní hru – žáci mají roztrždit kartičky se zvířaty do dvou skupin a zároveň je pojmenovávat (obsahuje zvířata chovná a volně žijící v přírodě)

Slide č. 5 – učební text – Varšava

Slide č. 6 – úkolem žáků je použít informace ze slidu k tomu, aby na internetu našli jméno hledaného města, poslouží jim k tomu i mapa a fotografie (vše je na slidu)

Slide č. 7 – učební text – Malbork

Slide č. 8 – učební text - Gdaňsk, Štětín

Slide č. 9 – ukázková slova z polštiny – žáci je mají spojit s českými ekvivalenty

Slide č. 10 – domino k zopakování probrané látky, kartičkami je možné otáčet, žáci si mohou hru zahrát i na počítačích na čas

Slovensko

Slide č. 1 – seznámení s Jánošíkem, odkaz na www.wikipedia.org (pouze slova hymny), hádání písmen – interaktivní hra – hádají název státu

Slide č. 2 – ověření prekonceptu – úkol – žáci mají zapsat na tabuli vše, co se o Slovensku dosud dověděli

Slide č. 3 – interaktivní slide – rozmístění slov do mapy – sousední státy Slovenské republiky

Slide č. 4 – geomorfologická charakteristika Slovenska – učební text

Slide č. 5 – hydrologické podmínky – úkol roztřídit slova do dvou skupin (řeky a města) a potom spojit, která řeka a město k sobě patří, mapa je součástí slidu

Slide č. 6 – interaktivní slide – výběr správné možnosti (Co jsou to hole?)

Slide č. 7 – učební text – plesa

Slide č. 8 – příroda a zemědělství – interaktivní kartičky k pojmenování zvířat a rostlin, správná odpověď na druhé straně

Slide č. 9 – Bratislava a Spišský hrad – učební text

Slide č. 10 – interaktivní hra – Poznáš, kdo je na obrázku? (odkrývání políček), učební text – Jánošík

Slide č. 11 – ukázka slovenštiny – 9 slov – děti mají hledat české ekvivalenty

Slide č. 12 – společná historie ČR a SR, doplňování mapy

6 Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo vytvořit multimediální výukový program určený žákům 5. ročníku základní školy k poznání sousedních států České republiky.

Mým úkolem bylo stvořit multimediální výukový program s interaktivními prvky. Ale díky užití hypertextových odkazů na vlastní videa, fotek, zvukových záznamů a konečně interaktivních her, které Smart Board nabízí, takto vznikl hypermediální výukový program, což je podle Dostálova „žebříčku učebních pomůcek“ mnohem lepší výsledek.

V programu, který jsem vytvořila a který je ze 70 % interaktivní nebo multimediální, jsem žákům přiblížila geomorfologické a hydrologické podmínky států, představila jsem jim několik osobností, které zemi proslavily. Do programu jsem zařadila i informace o zemědělských podmínkách, historických památkách, zvířectvu a rostlinstvu daných zemí a v neposlední řadě i nástin historického vývoje a souvislosti mezi slovanskými jazyky.

Podle mého názoru tento program dostatečně podpoří výuku vlastivědy v 5. ročníku základní školy. Podmínkou je ale užití interaktivní tabule a příslušného softwaru. Objevují se v něm i mezipředmětové vztahy.

Myslím si, že díky této diplomové práci jsem nabyla i nových dovedností v oblasti IT a žáci, kteří budou s programem pracovat se v této oblasti také obohatí.

Do budoucna bych chtěla program ještě rozšířit – chtěla bych se zaměřit na anglicky mluvící země v Evropě a propojit tak vlastivědu s angličtinou.

7 Seznam použité literatury a pramenů

7.1 Dětská literatura

Anděra, Miloš: Zvířata Evropy, Fragment, Praha, 1996

Miller, Ondřej, Tatičková Irena: Kvízová horečka: Toulky Evropou, Albatros, Praha, 2004

Ragache, Giles: Mýty a legendy, Evropa, Gemini Ltd., Praha, 1994

Škňouřil, Evžen: Hlavní města Evropy, edice Oko, Albatros, Praha, 1989

7.2 Odborná literatura

Anděl, Jiří: Kulturní geografie (Jazyk, národy, náboženství, kulturní dědictví), Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 1998

Bateman, Graham; Eganová, Victoria: Encyklopedie Zeměpis světa, Kolumbus a Knižní klub, Praha 1994

Skokan, Ladislav: Politickogeografický a geopolitický úvod do regionální geografie, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2001

Zwettler, Otto: Lexikon zemí, Fortuna Print, Praha 2002

7.3 Populárně naučná literatura

Ardito, Stefano: Alpy – příroda, turistika, výstupy, Ottovo nakladatelství, Praha, 2005

Bedurftig, Friedemann: Divy světa, Poklady světa, Svojtka, Praha, 2008

Coetzee, Leight-Anne, a kol.: Salcburk, průvodce do kapsy, RO-TO-M a.s., Bučovice 2007

Cummins, Joseph: Osudové okamžiky dějin, Co doopravdy víme o slavných událostech, Knižní klub, 2009

Duroselle, Jean-Baptiste: Evropa a Evropané, Fortuna Print, Praha, 2002

Horský Jan: Albert Einstein, genius lidstva, Prométheus, Praha 1998

Jansen, Johannes: Mozart, Nakladatelství Sloart, 2006

Kolektiv autorů: Divy světa, Edice Poklady naší planety, A.S. Garamond, Praha, 2000

Kolektiv autorů: Ilustrovaný atlas světa pro nové století, Reader's digest Výběr, spol. s.r.o., Praha, 1999

Kolektiv autorů: Rodinný atlas světa, Kartografie, Praha, 1998

Kolektiv autorů: Škoní atlas světa, Kartografie, Praha, 1996

Midleton, Heater: Atlas moderních světových dějin, Odeon, Praha, 1991

Ondrejka, K., Lacika, J.: Geografická encyklopedie Rekordy Evropy (Neživá příroda), MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2005

Seitz, Doris, Seitz, Wolfgang: Salcburk a Salcbursko, Nakladatelství Jan Vašut, Praha, 2006

Šiml Bohumil: Král a jeho valčík (Johann Strauss a jeho doba), nakladatelství LÍPA Vizovice, 1999

Wandycz, Piotr S.: Střední Evropa v dějinách od středověku do současnosti, Academia, Praha, 1998

Wiesner, Stanislav: Bílé Karpaty, Nejkrásnější výlety na moravsko-slovenském pomezí, nakladatelství freytag&berndt, Praha, 2008

7.4 Didakticko-metodická literatura

Bohoňková, L., Komanová, E., Nový, S., Slavík, Z.: Vybrané kapitoly z didaktiky prvouky, vlastivědy a přírodovědy, SPN, 1980

Houška, Tomáš: Škola hrou, Knížka pro rodiče a učitele všech školáků, Nakladatelství a vydavatelství Tomáš Houška, Praha, 1991

Kolektiv autorů: Multimédia, Podrobný průvodce, virtuální realita, trojrozměrné hry, Internet, Word Wide Web, CD – Rom a informační superdálnice, Albatros, Praha, 1997

Matušková, Alena: Cvičení z didaktiky vlastivědy, Západočeská univerzita, Plzeň, 1998

Mikulecká J., Sedláček J.: MUDILT, Multimedia and Distance Learning for Teachers, Gaudeamus, Hradec Králové, 2000

Učebnice:

Chalupa, Petr; Štiková Věra: Vlastivěda 5, Učebnice pro 5. ročník základní školy, Česká republika jako součást Evropy, nakladatelství Nová škola, tiskárna Nový Malín 2004

Chalupa, Petr: Vlastivěda, Putování po Evropě, Alter 1996

Danielovská, V., Tupý, K.: Vlastivěda pro 4. a 5. ročník ZŠ, Fortuna, Praha, 1998

Bloudková, Michaela, Chalupa, Petr: Vlastivěda pro 5. ročník ZŠ, SPN, Praha 2007

Krákorová, M., Tomek, K., Franěk, J.: Vlastivěda 5, pracovní sešit, Prodos, 1997

7.5 Internetové zdroje

<http://dopravni.net> (21. 2. 2010)

<http://education.smarttech.com> (31. 3. 2010)

<http://lide.cz> (20. 2. 2010)

<http://matadornetwork.cachefly.net> (28. 4. 2010)

<http://ondrej.neumajer.cz/?item=interaktivni-tabule-vzdelavaci-trend-i-modni-zalezitost>
(17. 11. 2009)

<http://portal.mpsv.cz> (20. 11. 2009)

<http://polsko.worldcountry.cz/index.php> (21. 2. 2010)

<http://rvp.cz> (17. 11. 2010)

<http://translate.google.cz> (20. 4. 2010)

<http://www.alpy.net> (14. 2. 2010)

<http://www.austria.org> (19. 2. 2010)

<http://www.census.gov> (27. 12. 2009)

<http://www.google.cz> (30. 4. 2010)

<http://www.grossglockner.at> (10. 2. 2010)

<http://www.chytretabule.cz> (31. 1. 2010)

<http://www.ionindustrystock.cz> (4. 3. 2010)

<http://www.jtie.upol.cz> (17.11.2009)

<http://www.lufthansa.com> (6. 1. 2010)

<http://www.karpaty.net> (2. 4. 2010)

<http://www.polishproducts.pl> (10. 3. 2010)

<http://www.slovakiasite.com> (15. 3. 2010)

<http://www.smarttech.com> (31. 3. 2010)

<http://www.spomocnik.cz> (2. 3. 2010)

<http://www.staypoland.com> (2. 3. 2010)

<http://www.treking.cz> (15. 3. 2010)

<http://www.upol.cz/fakulty/pdf/e-pedagogium> (28. 12. 2009)

<http://www.veskole.cz> (10. 12. 2009)

<http://www.wasserfaelle-krimml.at> (14. 1. 2010)

<http://www.wikipedia.org> (25. 4. 2010)

<http://www.worldwaterfalldatabase.com> (25. 4. 2010)

<http://www.zemepis.com> (31. 1. 2010)

<http://www.zemepis.net> (31.1. 2010)

8 Přílohy

Obr. 1, mapa Německa (<http://www.zemepis.net/img/mapy/gm-map.gif>)

Obr. 2, Zugspitze (<http://matadornetwork.cachefly.net/matadortrips.com/docs//wp-content/images/posts/20090318-zugspitze.JPG>)

Obr. 3, geomorfologická mapa Německa (<http://lide.gymcheb.cz/~pesimli/povrch.html>)

Obr. 4, zámek Neuschweistein (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Neuschwanstein>)

Obr. 5, mapa Polska (<http://www.zemepis.net/img/mapy/pl-map.gif>)

Obr. 6, geomorfologická mapa Polska (<http://www.treking.cz/cestovani/polsko-pocasi.htm>)

Obr. 7, Gliwický kanál a odbočení průplavu Duanj – Odra (vlevo) u města Kędzierzyn-Koźle v Polsku (<http://dopravni.net/galerie/?album=5&gallery=92>)

Obr. 8, Varšava (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Warsaw3ge.jpg>)

Obr. 9, Malbork (http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Marienburg_2004_Panorama.jpg)

Obr. 10, mapa Rakouska (<http://www.zemepis.net/img/mapy/au-map.gif>)

Obr. 11, geomorfologická mapa Rakouska (<http://www.treking.cz/mapy/rakousko.jpg>)

Obr. 12, Vídeň (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Wien040531w.jpg>)

Obr. 13, Salzburg, zámek Hohensalzburg ze zahrad Mirabell, vlastní fotografie

Obr. 14, Grossglocknerská vysokohorská silnice

(<http://www.grossglockner.at/en/hochalpenstrasse/streckenbeschreibung/>)

Obr. 15, první auto na Grossglocknerské silnici

(<http://www.grossglockner.at/en/hochalpenstrasse/geschichte/geschichte-1924-1935.htm>)

Obr. 16, mapa Slovenska (<http://www.zemepis.net/img/mapy/lo-map.gif>)

Obr. 17, geomorfologická mapa Slovenska (<http://www.karpaty.net/slovensko/slovensko.htm>)

Obr. 18, Bratislavský hrad (<http://www.slovakiasite.com/bratislava-castle.php>)

Obr. 19, Spišský hrad (<http://www.slovakiasite.com/photo-gallery.php?gal=14>)

Zdroje obrázků v programu

Vlastní fotografie a videa ze září 2008

Polsko

<http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs|pl|%C5%A1kola%0A%0A%0A>
<http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs|pl|d%C4%9Bkuji%0A%0A%0A%0A>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Zubr_evropsk%C3%BD
http://cs.wikipedia.org/wiki/Bobr_evropsk%C3%BD
http://cs.wikipedia.org/wiki/Tet%C5%99ev_hlu%C5%A1ec
http://cs.wikipedia.org/wiki/Vlk_obecn%C3%BD
http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8C%C3%A1p_%C4%8Dern%C3%BD
http://cs.wikipedia.org/wiki/Kormor%C3%A1n_velk%C3%BD
http://cs.wikipedia.org/wiki/Los_evropsk%C3%BD
http://cs.wikipedia.org/wiki/Treska_obecn%C3%A1
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Plat%C3%BDz>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Je%C4%8Dmen>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Var%C5%A1ava>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Krakov#Univerzity>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Jagellonsk%C3%A1_univerzita
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Gda%C5%88sk>

Slovensko

<http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs|sk|bor%C5%AFvka%0A%0A>
<http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs|sk|na%20shledanou%0A%0A>
<http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs|sk|%C5%BE%C3%A1k%0A%0A>
<http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs|sk|brambora%0A%0A%0A>
<http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs|sk|chlup%0A%0A%0A%0A>
<http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs|sk|velbloud%0A%0A%0A%0A%0A%0A%0A>
<http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs|sk|v%C4%9Btev%0A%0A%0A%0A%0A%0A%0A>
<http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs|sk|tet%C5%99ev%0A%0A%0A%0A%0A%0A%0A>
<http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs|sk|t%C5%99e%C5%A1e%C5%88%0A%0A%0A%0A%0A%0A%0A>
<http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs|sk|d%C5%AFm%0A%0A%0A%0A%0A%0A%0A>
<http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs|sk|p%C4%9Bst%0A%0A%0A%0A%0A%0A%0A>
<http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs|sk|i%C3%ADbit%20se%0A%0A%0A%0A%0A%0A>
<http://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT#cs|sk|pov%C3%ADdat%0A%0A%0A%0A%0A%0A%0A>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Gerlach1.JPG>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:FatraHreben.jpg>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Strbske_pleso_Solisko.JPG
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:T%C3%BCrkenbund_ganz.jpg
http://cs.wikipedia.org/wiki/Orel_skaln%C3%AD
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:G%C3%A4mse_am_Frieder.jpg
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Mlok.JPG>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kamz%C3%ADk>

Německo

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Redwolf.jpg>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Lightmatter_flamingohead.jpg
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Beaver_2.jpg
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Red_deer_stag_2009_denmark.jpg
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Milvus_milvus_L%28ThKraft%29.jpg
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Auschwitz-birkenau-main_track.jpg
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Coat_of_Arms_of_Germany.svg
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Flag_of_Germany.svg
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Zel%C3%AD>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Budvar-mug.JPG>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Grapes02.jpg>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:BrandenburgGate_FrontatNight_June_2004.jpg
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Cityscapeberlin2006.JPG>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Berlin_Mitte_by_night.JPG
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Berlinermauer.jpg>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Albert_Einstein_Head.jpg
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Bundesarchiv_Bild_183-H1216-0500-002,_Adolf_Hitler.jpg
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:VW_K%C3%A4fer_blue_1956_vr_TCE.jpg
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Audi_TT_1stgen.jpg
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:MB_SL_Class.JPG

Rakousko

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Johann_Strauss_II.jpg
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Wien040531w.jpg>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Mozartkugeln-Fuerst.jpg>